

Konstitutionsutskottets betänkande 2025/26:KU19

Riksdagens arbetsformer

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden, bl.a. med hänvisning till pågående utredningsarbete. Motionsyrkandena handlar bl.a. om riksmötets öppnande, motionsrätten, insyn i registret över riksdagsledamöternas ekonomiska intressen, översyn av förtroendevaldas villkor och Riksdagsförvaltningens verksamhet.

I betänkandet finns fyra reservationer (S, V, C, MP).

Behandlade förslag

52 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2025/26.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut3

Redogörelse för ärendet6

Utskottets överväganden.....7

 Riksmötets öppnande7

 Flaggor i plenisalen m.m.8

 Placeringen i riksdagens plenisal m.m.....11

 Lojalitetsförsäkran13

 Motionsrätten15

 Utskott i riksdagen.....19

 Statistik i utskotten och EU-nämnden23

 Säkerheten kring riksdagshuset m.m.24

 Villa Bonnier som talmansbostad.....30

 Insyn i registret över riksdagsledamöternas ekonomiska intressen32

 Riksdagsledamöternas ekonomiska villkor35

 Översyn av förtroendevaldas villkor m.m.43

 Tillgänglighet i riksdagen.....50

 Teckenspråk i riksdagen53

 Behandling av rekommendationer från Nordiska rådet54

 Tillträde till riksdagens lokaler.....56

 Resebidrag för besök i riksdagen.....59

 Öppen licensiering av riksdagens information61

 Riksdagsförvaltningens verksamhet63

Reservationer66

 1. Insyn i registret över riksdagsledamöternas ekonomiska intressen,
 punkt 10 (S, V)66

 2. Riksdagsledamöternas ekonomiska villkor, punkt 11 (V)66

 3. Översyn av förtroendevaldas villkor m.m., punkt 12 (C)67

 4. Tillgänglighet i riksdagen, punkt 13 (V, MP).....68

Bilaga

Förteckning över behandlade förslag.....69

 Motioner från allmänna motionstiden 2025/2669

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Riksmötets öppnande

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:288 av Björn Söder och Eric Palmqvist (båda SD),

2025/26:813 av Marie-Louise Hänel Sandström m.fl. (M),

2025/26:2767 av Catarina Deremar (C) och

2025/26:3255 av Camilla Brunsberg och Marlène Lund Kopparklint (båda M).

2. Flaggor i plenisalen m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:152 av Eric Palmqvist (SD) yrkandena 1 och 2,

2025/26:276 av Björn Söder (SD) yrkande 2 och

2025/26:3492 av Joar Forssell (L).

3. Placeringen i riksdagens plenisal m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:295 av Björn Söder (SD),

2025/26:1542 av Alireza Akhondi (C),

2025/26:1689 av Margareta Cederfelt (M) och

2025/26:3083 av Markus Wiechel och Bo Broman (båda SD).

4. Lojalitetsförsäkran

Riksdagen avslår motion

2025/26:475 av Rashid Farivar och Staffan Eklöf (båda SD).

5. Motionsrätten

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:1092 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) och

2025/26:1549 av Alireza Akhondi (C).

6. Utskott i riksdagen

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:286 av Björn Söder (SD),

2025/26:1436 av Markus Selin (S),

2025/26:1624 av Magnus Manhammar m.fl. (S),

2025/26:2557 av Mattias Eriksson Falk och Roger Hedlund (båda SD) och

2025/26:3066 av Markus Wiechel (SD) yrkande 2.

7. Statistik i utskotten och EU-nämnden

Riksdagen avslår motion

2025/26:3085 av Markus Wiechel (SD) yrkande 1.

8. Säkerheten kring riksdagshusen m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:1524 av Emma Ahlström Köster (M) yrkande 5,

2025/26:1992 av Sten Bergheden och Johanna Rantsi (båda M) och

2025/26:3123 av Ingemar Kihlström (KD).

9. Villa Bonnier som talmansbostad

Riksdagen avslår motion

2025/26:289 av Björn Söder och Eric Palmqvist (båda SD).

10. Insyn i registret över riksdagsledamöternas ekonomiska intressen

Riksdagen avslår motion

2025/26:3721 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkande 11.

Reservation 1 (S, V)

11. Riksdagsledamöternas ekonomiska villkor

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:342 av Bo Broman och Eric Westroth (båda SD),

2025/26:700 av Cecilia Rönn (L),

2025/26:2790 av Jessica Wetterling m.fl. (V) yrkandena 5 och 6,

2025/26:3066 av Markus Wiechel (SD) yrkandena 3 och 4 samt

2025/26:3076 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD) yrkandena 1 och 2.

Reservation 2 (V)

12. Översyn av förtroendevaldas villkor m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:1406 av Ann-Sofie Lifvenhage (M),

2025/26:1663 av Carl Nordblom (M) och

2025/26:3583 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 19.

Reservation 3 (C)

13. Tillgänglighet i riksdagen

Riksdagen avslår motion

2025/26:3534 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP, M, L, S, C, SD, KD, V).

Reservation 4 (V, MP)

14. Teckenspråk i riksdagen

Riksdagen avslår motion

2025/26:153 av Eric Palmqvist (SD).

15. Behandling av rekommendationer från Nordiska rådet

Riksdagen avslår motion
2025/26:3120 av Kjell-Arne Ottosson (KD).

16. Tillträde till riksdagens lokaler

Riksdagen avslår motion
2025/26:3611 av Helene Odenjung (L).

17. Resebidrag för besök i riksdagen

Riksdagen avslår motion
2025/26:1877 av Laila Naraghi (S) yrkandena 1–4.

18. Öppen licensiering av riksdagens information

Riksdagen avslår motion
2025/26:1539 av Niels Paarup-Petersen (C).

19. Riksdagsförvaltningens verksamhet

Riksdagen avslår motionerna
2025/26:290 av Björn Söder (SD),
2025/26:913 av Ida Karkiainen (S),
2025/26:1041 av Jamal El-Haj (-),
2025/26:1056 av Marie-Louise Hänel Sandström m.fl. (M),
2025/26:1058 av Gudrun Brunegård (KD) och
2025/26:2517 av Morgan Johansson (S).

Stockholm den 29 januari 2026

På konstitutionsutskottets vägnar

Jennie Nilsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Jennie Nilsson (S), Mats Green (M), Hans Ekström (S), Fredrik Lindahl (SD), Mirja Räihä (S), Oskar Svärd (M), Per-Arne Håkansson (S), Mauricio Rojas (L), Ulrik Nilsson (M), Jessica Wetterling (V), Gudrun Brunegård (KD), Susanne Nordström (M), Jan Riise (MP), Lars Engsund (M), Peter Hedberg (S), Martin Westmont (SD) och Fredrik Lindstål (C).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet 52 yrkanden från allmänna motionstiden 2025/26 om riksdagens arbetsformer. Motionerna gäller bl.a. frågor om riksmötets öppnande, motionsrätten, insyn i registret över riksdagsledamöternas ekonomiska intressen, översyn av förtroendevaldas villkor och Riksdagsförvaltningens verksamhet.

En förteckning över de behandlade förslagen finns i bilagan till betänkandet.

Utskottets överväganden

Riksmötets öppnande

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om att återinföra riksmötets högtidliga öppnande i Rikssalen på Stockholms slott och om att tidsbegränsa regeringsförklaringen vid riksmötets öppnande.

Motionerna

Björn Söder och Eric Palmqvist (båda SD) begär i motion 2025/26:288 ett tillkännagivande till riksdagsstyrelsen om att återinföra riksmötets högtidliga öppnande i Rikssalen. Motionärerna anför i huvudsak att ett återinförande av denna ceremoni, som avskaffades i samband med 1974 års regeringsform, skulle stärka folkets bild av både kungahuset och riksdagen. Det skulle enligt motionärerna också bidra till att värna och hedra svenska traditioner och vår gemensamma historia. Ett likalydande yrkande framförs i motion 2025/26:813 av Marie-Louise Hänel Sandström m.fl. (M), som framhåller att en sådan återgång skulle värna om monarkins och vår demokratiska historia. Även Camilla Brunsberg och Marléne Lund Kopparklint (båda M) begär i motion 2025/26:3255 ett tillkännagivande om att riksdagens högtidliga öppnande bör återföras till Rikssalen på Stockholms slott, i en ceremoni som knyter an till vår historia och stärker både monarkin och demokratin.

Catarina Deremar (C) begär i motion 2025/26:2767 ett tillkännagivande till riksdagsstyrelsen om att det bör införas en tidsbegränsning vid regeringsförklaringen vid riksmötets öppnande. Enligt motionären skulle det vara önskvärt att regeringsförklaringen omgärdas av tidsangivelser, då den annars skulle kunna bli i princip hur lång som helst.

Gällande rätt

Enligt 3 kap. 6 § riksdagsordningen (RO) ska riksdagen senast på riksmötets tredje dag hålla ett särskilt sammanträde för riksmötets öppnande. Vid sammanträdet förklarar statschefen på talmannens begäran riksmötet öppnat. Vid förhinder för statschefen förklarar talmannen riksmötet öppnat. Vid sammanträdet avger också statsministern en regeringsförklaring, om det inte finns särskilda skäl för honom eller henne att avstå från detta. Riksmötets öppnande äger rum i riksdagens plenisal.

Regeringsförklaringen är, enligt Grundlagberedningens motiv till förslag till riksdagsordning, tänkt som underlag för den allmänpolitiska debatt som bör följa kort tid efter det att riksmötet har öppnats (prop. 1973:90 s. 515 f.).

Grundlagberedningen ansåg att det med hänsyn till detta är önskvärt att förklaringen får en viss fyllighet.

I tillägsbestämmelse 3.6.1 RO finns bestämmelser om tider för riksmötets öppnande och om att talmannen får bestämma en annan tid för sammanträdet. I övrigt är det talmannen som efter samråd med de vice talmännen bestämmer formerna (ordningen) för sammanträdet (Holmberg m.fl., Grundlagarna, Juno version 3A, publicerad digitalt 2019-07-03, kommentaren till 3 kap. 6 § RO). Enligt 4 kap. 2 § RO leder talmannen eller någon av de vice talmännen riksdagsarbetet.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har tidigare avstyrkt motionsyrkanden om att riksmötets öppnande ska äga rum i Rikssalen på Stockholms slott (bet. 2012/13:KU17, bet. 2016/17:KU18, bet. 2017/18:KU27, bet. 2019/20:KU9, bet. 2021/22:KU35, bet. 2022/23:KU18 och bet. 2023/24:KU14). Utskottet har vid flera tillfällen uttalat att riksmötets öppnande bör äga rum i riksdagens plenisal och att det är talmannen som fastställer ordningen vid öppningsceremonin. Utskottet vidhöll sitt tidigare ställningstagande våren 2025 (bet. 2024/25:KU14). Sverigedemokraterna reserverade sig.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vidhåller sitt tidigare ställningstagande om att riksmötets öppnande bör äga rum i riksdagens plenisal och finner inte heller skäl att tidsbegränsa regeringsförklaringen vid riksmötets öppnande. Utskottet påminner om att det är talmannen som fastställer ordningen vid öppningsceremonin. Utskottet avstyrker motionsyrkandena.

Flaggor i plenisalen m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om att ta fram regelverk för donationer av svenska flaggan till allmänheten, att avlägsna EU-flaggan från riksdagens plenisal respektive att synliggöra Nato-flaggan i och kring riksdagen.

Motionerna

Eric Palmqvist (SD) begär i motion 2025/26:152 tillkännagivanden till riksdagsstyrelsen om att låta utarbeta ett regelverk för donationer av den svenska flaggan från riksdagens ledamöter till allmänheten (yrkande 1) samt ett regelverk för donation av den svenska flagga som vajat på Riksdagshusets tak till allmänheten (yrkande 2). Motionären uppmärksammar bl.a. att den

svenska flaggan i dag är en enande symbol för oss som nation, fred och frihet och att Sverige nyligen firat 500 år som monarki och 100 år som demokrati.

Björn Söder (SD) begär i motion 2025/26:276 yrkande 2 ett tillkännagivande till riksdagsstyrelsen om att avlägsna EU-flaggan från plenisalen. Motionären anför bl.a. att EU i dag symboliserar överstatlighet och att EU-flaggan därför ska avlägsnas från plenisalen.

I motion 2025/26:3492 begär Joar Forsell (L) ett tillkännagivande till riksdagsstyrelsen om att synliggöra Natoflaggan i och kring riksdagen. Enligt motionären vore det lämpligt när Sverige är medlem i Nato att hissa Natoflaggan i riksdagens plenisal tillsammans med den svenska flaggan och EU-flaggan och likaså på lämpliga flaggstänger utomhus runt riksdagen när det är plenardebatt.

Bakgrund och gällande ordning

Sverige är medlem i Europeiska unionen sedan 1995, och sedan 2011 slås detta medlemskap fast i 1 kap. 10 § regeringsformen.

Enligt Sveriges ständiga representation vid Europarådet antogs Europarådets flagga, blå med tolv gyllene stjärnor, av Europarådets parlamentariska församling och ministerkommittén 1955. Europeiska unionen (EU), tidigare Europeiska gemenskapen (EG), använder sedan 1986 flaggan som sin symbol efter att ha fått tillstånd från Europarådet.

Talmannen leder riksdagsarbetet, och gruppledarna ska enligt 4 kap. 3 § riksdagsordningen samråda med talmannen om arbetet i kammaren. Talmannen beslutade vid ett möte med gruppledarna den 26 november 2008 att EU-flaggan skulle placeras i plenisalen under det svenska ordförandeskapet hösten 2009. Därefter har EU-flaggan hängt i plenisalen.

Sverige är sedan den 7 mars 2024 medlem i Nordatlantiska fördragsorganisationen (Nato). Nato, som är en mellanstatlig organisation, är en försvarsallians som syftar till att värna de allierades frihet och säkerhet. Natos flagga består av ett marinblått fält med ett vitt kompassroseblem.

I Riksdagsförvaltningen finns styrdokument om flaggning i riksdagen. Enligt Riktlinje för flaggning i riksdagen (RFS 2025:2) har riksdagen fyra officiella flaggstänger: en på taket till Östra riksdagshuset och tre på Riksplan (1 a). På taket till Östra riksdagshuset ska det endast flaggas med den svenska flaggan (1 b), och i normalfallet ska de tre flaggstängerna på Riksplan ha två svenska flaggor respektive en EU-flagga hissad (1 c). Riktlinjen tar även upp flaggning med flaggor från andra länder eller organisationer (2). En internationell organisations flagga kan hissas på Riksplan om det rör sig om en internationell organisation som Sverige eller riksdagen är medlem i och organisationens främsta företrädare besöker riksdagen eller riksdagen står värd för en session eller annat liknande möte med organisationen (2 b). På Riksplan hissas varje år den nordiska svanenflaggan den 23 mars, Natos flagga på Natodagen den 4 april och Förenta nationernas flagga på FN-dagen den

24 oktober (2 c). Talmannen och riksdagsdirektören kan var för sig besluta om flaggning i övrigt och om undantag från denna riktlinje (4).

Stiftelsen Sveriges Nationaldag, med Sveriges 21 landshövdingar som huvudmän och riksdagens talman som ordförande, samarbetar med Riksdagsförvaltningen för att sprida kunskap om den svenska flaggan som symbol för Sverige och de värden vårt land är förknippat med som demokrati, fred och frihet. Ett begränsat antal flaggor som varit hissade en dag vardera på Riksdagshuset delas ut till föreningar och organisationer som ansöker om att få en flagga. Med föreningar och organisationer kommer stiftelsen att kunna jämföra skolor, universitet samt vård- och omsorgsboenden.

Med en utdelad flagga följer ett diplom undertecknat av stiftelsens ordförande, riksdagens talman, med uppgift om bakgrunden till att flaggor delas ut och uppgift om datum för när just den flaggan varit hissad. Det är medarbetare i Riksdagsförvaltningen som ombesörjer att flaggorna hissas och att uppgiften om ”flaggdag” noteras. Flaggorna bekostas av stiftelsen och delas ut av bl.a. Sveriges landshövdingar vid olika ceremonier.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har tidigare avstyrkt motionsyrkanden om att ta bort EU-flaggan från riksdagens plenisal med hänvisning till att det är talmannens uppgift att besluta om utsmyckningen av plenisalen och om flaggning i allmänhet i och i anslutning till riksdagens byggnader (se bl.a. bet. 2001/02:KU9, bet. 2002/03:KU19, bet. 2006/07:KU4, bet. 2016/17:KU18, bet. 2017/18:KU27, bet. 2018/19:KU22 och bet. 2021/22:KU35). Våren 2024 avstyrkte utskottet även ett motionsyrkande om att hissa Natoflaggan i riksdagen (bet. 2023/24:KU14). Utskottet uttalade att det är talmannen som leder riksdagsarbetet och att det är talmannens uppgift att besluta om utsmyckning och flaggning i plenisalen. Utskottet har tidigare framhållit att ledamöterna via sina partigrupper har möjlighet att framföra synpunkter till gruppledarna som ska samråda med talmannen om arbetet i kammaren. Vidare noterade utskottet Riksdagsförvaltningens styrdokument för flaggning i riksdagen som innehåller riktlinjer för flaggning på riksdagens officiella flaggstänger. Utskottet fann inte heller skäl att ställa sig bakom förslagen som gällde donationer av flaggor till allmänheten.

Våren 2025 vidhöll utskottet sitt tidigare ställningstagande att avstyrka motionsyrkanden om att ta bort EU-flaggan från riksdagens plenisal med hänvisning till att det är talmannens uppgift att besluta om utsmyckningen av plenisalen (bet. 2024/25:KU14). Utskottet ställde sig inte heller bakom förslagen om donationer av flaggor till allmänheten. Utskottet noterade att ett begränsat antal flaggor som varit hissade en dag vardera på Riksdagshuset skulle komma att delas ut till föreningar och organisationer av Stiftelsen Sveriges Nationaldag.

Utskottets ställningstagande

Utskottet ser inte skäl att ta något initiativ med anledning av yrkandena om flaggning. Det är talmannen som leder riksdagsarbetet och det är talmannens uppgift att besluta om utsmyckning och flaggning i plenisalen. Vidare noterar utskottet Riksdagsförvaltningens styrdokument för flaggning i riksdagen som innehåller riktlinjer för flaggning på riksdagens officiella flaggstänger, bl.a. när EU-flaggan respektive Natoflaggan ska hissas på Riksplan. Utskottet finner inte heller skäl att ställa sig bakom förslagen som gäller donationer av flaggor till allmänheten. Utskottet noterar att ett begränsat antal flaggor som varit hissade en dag vardera på Riksdagshuset delas ut till föreningar och organisationer av Stiftelsen Sveriges Nationaldag. Motionsyrkandena avstyrks.

Placeringen i riksdagens plenisal m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om att riksdagens ledamöter ska placeras efter partitillhörighet i riksdagens plenisal och om att införa ett förbud mot riktkarlssystemet.

Motionerna

I tre motioner begärs ett tillkännagivande till riksdagsstyrelsen om att riksdagsledamöterna ska placeras efter partitillhörighet i riksdagens kammare. Björn Söder (SD) anför i motion 2025/26:295, liksom Markus Wiechel och Bo Broman (båda SD) i motion 2025/26:3083, att detta skulle underlätta kommunikationen inom partigruppen och att det även kan vara en fördel vid voteringar. Skulle plötsliga ställningstaganden behöva göras underlättar det om partigruppen sitter samlad. Även Margareta Cederfelt (M) i motion 2025/26:1689 begär ett sådant tillkännagivande, och anför att placering efter valkrets är ålderdomlig och motverkar en livlig och aktiv debatt. Under senare år har enligt motionären flera förtjänstfulla insatser gjorts för att modernisera sittningen i riksdagen. Debattklimatet har påverkats positivt av de två halvmåneformade raderna närmast talarstolarna, vilket också gäller den fria placeringen i kammaren under debatter. Utifrån dessa erfarenheter anser motionären att det är lämpligt att ytterligare utveckla riksdagsledamöternas placering i plenisalen.

I motion 2025/26:1542 begär Alireza Akhondi (C) ett tillkännagivande till riksdagsstyrelsen om att införa ett förbud mot riktkarlssystemet i riksdagsordningen. Enligt motionären riktas ledamöters uppmärksamhet under omröstningar ofta mot annat än själva voteringen. Trots det omfattande användandet av riktkarlar är feltryckningar vanligt, vilket sänder olyckliga

signaler till väljarna. Många har också svårt att förstå varför det viftas i kammaren vid omröstningar.

Gällande rätt

Av 4 kap. 2 § riksdagsordningen (RO) följer att talmannen eller, i hans eller hennes ställe, någon av de vice talmännen leder riksdagsarbetet. Varje parti-grupp ska utse en särskild företrädare (gruppledare) som ska samråda med talmannen om arbetet i kammaren enligt bestämmelser i riksdagsordningen (4 kap. 3 § RO). Bestämmelser om samråd mellan talmannen och grupp-ledarna finns t.ex. i fråga om ordningsregler i kammaren (tilläggsbestämmelse 6.16.1 RO).

Av 6 kap. 25 § RO följer att det för varje ledamot ska finnas en särskild plats i plenisalen. Enligt tilläggsbestämmelse 6.25.1 RO placeras ledamöterna i plenisalen valkretsvis. Ordningen mellan valkretsarna följer av praxis: Stockholms kommun kommer först, och sist kommer Norrbottens län. Avgörande för ordningen inom en valkrets är hur många riksmöten respektive ledamot har suttit i riksdagen och, om detta är lika, levnadsåldern.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har vid flera tidigare tillfällen behandlat och avstyrkt motioner med motsvarande innehåll. Våren 2009 konstaterade utskottet att det som regel råder fri sittning under kammarsammanträdena och att det bara är under voteringar som ledamöterna måste sitta på sina egna platser (bet. 2008/09:KU15). Det står därmed ledamöterna fritt att under debatter och frågestunder gruppera sig exempelvis partivis. Med hänvisning till att det enligt utskottets kännedom inte fanns någon stark opinion bland ledamöterna för att frångå den nuvarande ordningen var utskottet inte berett att ställa sig bakom förslaget om placering efter partitillhörighet. Utskottet har därefter, senast våren 2025, vidhållit detta ställningstagande (se bl.a. bet. 2009/10:KU11, bet. 2012/13:KU17, bet. 2014/15:KU6, bet. 2016/17:KU18, bet. 2017/18:KU27, bet. 2018/19:KU22, bet. 2019/20:KU9, bet. 2021/22:KU35, bet. 2022/23:KU18, bet. 2023/24:KU14 och bet. 2024/25:KU14).

Utskottets ställningstagande

Utskottet vidhåller sitt tidigare ställningstagande och ställer sig därför inte bakom ett tillkännagivande om att riksdagens ledamöter ska placeras efter partitillhörighet i plenisalen. Utskottet finner inte heller skäl att införa ett förbud mot riktkarlssystemet. Det är talmannen som leder riksdagsarbetet, och varje partigrupp ska utse en gruppledare som ska samråda med talmannen om arbetet i kammaren. Ledamöterna har via sina partigrupper möjlighet att framföra synpunkter till gruppledarna. Motionsyrkandena avstyrks.

Lojalitetsförsäkran

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om att införa en lojalitetsförsäkran för riksdagens ledamöter.

Motionen

Rashid Farivar och Staffan Eklöf (båda SD) begär i motion 2025/26:475 ett tillkännagivande till riksdagsstyrelsen om införande av en lojalitetsförsäkran för riksdagsledamöter. Motionärerna anser att det är en principiell brist i vårt konstitutionella system att förtroendevalda i den högsta beslutande församlingen förväntas fullgöra uppdraget utan att formellt bekräfta sin lojalitet gentemot Konungariket Sverige, det svenska folket och grundlagarna. Vid regeringsskifte avger statsråden en muntlig försäkran inför talmannen, men någon motsvarande försäkran krävs inte av ledamöterna i Sveriges riksdag. Även internationellt finns det gott om exempel. Mot bakgrund av bl.a. det globala säkerhetsläget är behovet av en lojalitetsförsäkran tydligare än någonsin, enligt motionärerna.

Gällande rätt*Riksdagsordningen*

Av 4 kap. 2 § riksdagsordningen (RO) följer att talmannen eller, i hans eller hennes ställe, någon av de vice talmännen leder riksdagsarbetet. Varje parti-grupp ska utse en särskild företrädare (gruppledare) som ska samråda med talmannen om arbetet i kammaren enligt bestämmelser i riksdagsordningen (4 kap. 3 § RO). Bestämmelser om samråd mellan talmannen och gruppledarna finns t.ex. i fråga om uppläggningsen av kammarens överläggningar och om ordningsregler i kammaren (6 kap. 20 § och tillägsbestämmelse 6.16.1 RO).

En uppförandekod för ledamöterna i Sveriges riksdag

Sedan den 1 januari 2017 gäller en uppförandekod för ledamöterna i Sveriges riksdag. Talmanspresidiet och partigruppernas ledare bekräftade uppförandekoden den 12 oktober 2022. Uppförandekoden är en avsiktsförklaring på alla riksdagsledamöters vägnar. Den är i sig inte juridiskt bindande och är inte ett avtal eller en ed. Kodens bygger i stället på antagandet att riksdagens ledamöter accepterar att följa koden den dag de påbörjar ledamotsuppdraget. Uppförandekoden innehåller, efter en allmän inledning, regler om jäv, det ekonomiska registret, mutor, gåvor samt ansvaret för uppförandekoden. Till uppförandekoden finns en vägledning. Det finns fem allmänna utgångspunkter.

- Riksdagen är folkets främsta företrädare, och uppdraget som riksdagsledamot bygger på det förtroende som medborgarna har uttryckt i allmänna val. Riksdagens ledamöter har kommit överens om en gemensam uppförandekod som ska bidra till att värna det förtroendet. (1)
- Uppförandekoden sammanfattar de regelverk och värden som är centrala för ledamotsuppdraget. Den utgör på så sätt en gemensam etisk grund för uppdraget som ledamot. (2)
- Uppförandekoden underlättar väljarnas ansvarsutkrävande genom att den bidrar till ökad öppenhet och tydlighet om förutsättningarna för uppdraget. (3)
- Riksdagen är en central del av den offentliga makten, och uppdraget som riksdagsledamot ställer höga krav på omdöme och uppförande. Riksdagens ledamöter ska verka tillsammans i en demokratisk anda och visa ömsesidig respekt i det dagliga riksdagsarbetet. (4)
- Riksdagens ledamöter ska i sitt uppdrag agera för att främja allmänintresset och inte utnyttja sin ställning för personlig vinning. Uppdraget ställer höga krav på integritet, och situationer som kan skada folkets förtroende för riksdagen bör undvikas. (5)

Uppförandekodens jävsregler följer riksdagsordningens jävsregler i 6 kap. 19 § RO och 7 kap. 21 § RO, med vissa förtydligande tillägg:

- En riksdagsledamot får inte delta i behandlingen av ett ärende vid ett sammanträde i kammaren om ärendet personligen rör ledamoten själv, ledamotens make eller maka, sambo, föräldrar, barn eller syskon eller någon annan närstående. En riksdagsledamot får inte heller vara närvarande vid behandlingen av ett sådant ärende i ett utskott. (1)
- En riksdagsledamot som tidigare varit statsråd får delta i överläggningen i kammaren i ett ärende som rör tjänsteutövningen som statsråd. Han eller hon får dock inte delta i en omröstning i ett sådant ärende. (2)
- Den som känner till en omständighet som utgör jäv mot honom eller henne ska, med undantag av vad som anges i punkten 2, inte delta i behandlingen av ärendet. (3)

I fråga om det ekonomiska registret anger uppförandekoden att en riksdagsledamot ska anmäla alla sådana åtaganden och ekonomiska intressen som är registreringspliktiga enligt lagen (1996:810) om registrering av riksdagsledamöternas åtaganden och ekonomiska intressen. De uppgifter som ska anmälas är de som är relevanta vid anmälningstillfället, och anmälan görs till riksdagens kammarkansli. Uppgifterna ska registreras i det ekonomiska registret (1). En ledamot som inte har något sådant åtagande eller intresse som avses i punkt 1 ska anmäla det till det ekonomiska registret (2).

När det gäller mutor hänvisas till bestämmelserna om tagande och givande av muta i 10 kap. brottsbalken (1). Vidare uttalas att en riksdagsledamot inte får vare sig för sin egen eller för någon annans räkning ta emot, godta ett löfte om eller begära en otillbörlig förmån för utövningen av sitt uppdrag. Detta

gäller även sådana förmåner som lämnas, utlovas eller erbjuds innan uppdraget har påbörjats och efter det att uppdraget har upphört (2).

Gåvor som en ledamot tar emot huvudsakligen på grund av sitt ledamotsuppdrag ska ledamoten anmäla till ett gåvoregister, skriftligen senast två veckor efter mottagandet (1–2). Gåvor som saknar eller endast har ett obetydligt ekonomiskt värde behöver inte registreras (3).

Det är talmanspresidiet och gruppledarna som har det yttersta ansvaret för uppförandekoden. Gruppledarna ansvarar för att uppförandekoden blir vägledande för ledamöterna i den egna partigruppen.

Tidigare riksdagsbehandling

Vid behandlingen av motionsyrkanden om att införa en trohetsed för nyvalda riksdagsledamöter har utskottet anfört att det är talmannen som leder riksdagsarbetet, och att varje partigrupp ska utse en gruppledare som ska samråda med talmannen om arbetet i kammaren. Utskottet har tidigare framhållit att ledamöterna via sina partigrupper har möjlighet att framföra synpunkter till gruppledarna (bet. 2016/17:KU18). Motionsyrkandena avstyrktes. Utskottet ställde sig inte heller våren 2018 bakom ett motionsyrkande om att alla riksdagsledamöter ska svära en ed vid mandatperiodens början (bet. 2017/18:KU27).

Utskottets ställningstagande

Utskottet ser inte skäl att ta något initiativ med anledning av yrkandet om att införa en lojalitetsförsäkran för riksdagens ledamöter. Det är talmannen som leder riksdagsarbetet, och varje partigrupp ska utse en gruppledare som ska samråda med talmannen om arbetet i kammaren. Ledamöterna har via sina partigrupper möjlighet att framföra synpunkter till gruppledarna. Vidare noterar utskottet den uppförandekod som finns för ledamöterna i Sveriges riksdag och som bekräftades av talmanspresidiet och partigruppernas ledare i oktober 2022. Motionen avstyrks.

Motionsrätten

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om att avskaffa den allmänna motionstiden och om att utreda en ny modell för hanteringen av enskilda motioner.

Motionerna

Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) begär i motion 2025/26:1092 ett tillkännagivande till riksdagsstyrelsen om att avskaffa den allmänna

motionstiden och i stället införa en motionsrätt som gäller året runt. Att motionsrätten är begränsad till några få veckor varje höst resulterar, enligt motionärerna, i en överproduktion som varken gagnar riksdagens arbetsformer eller stärker förtroendet för politiken. Motionärerna anser att en friare motionsrätt däremot skulle göra det möjligt för ledamöterna att agera när verkligheten kräver det, t.ex. för att samhällsproblem uppstår eller nya idéer växer fram. Det skulle stärka förtroendet för demokratin och göra riksdagen mer relevant i människors vardag.

I motion 2025/26:1549 begär Alireza Akhondi (C) ett tillkännagivande till riksdagsstyrelsen om att uppdra åt talmannen att tillsammans med partierna utreda en ny modell för hur enskilda motioner hanteras. Motionären anser att det borde finnas minst en möjlighet per termin för ledamöterna att väcka frågor som är viktiga för väljarna. Enskilda motioner hanteras också, enligt motionären, ofta alltför slentrianmässigt i riksdagsarbetet. Det borde vara möjligt att höja motionernas status och skapa en mer meningsfull behandling utan att Riksdagsförvaltningen belastas oskäligt.

Gällande rätt

Av 4 kap. 4 § regeringsformen (RF) följer att varje ledamot får väcka förslag i fråga om allt som kan komma under riksdagens prövning i enlighet med vad som närmare regleras i riksdagsordningen (RO). I riksdagsordningen görs skillnad mellan motioner utan samband med ett ärende, följdmotioner och motioner med anledning av en händelse av större vikt.

Enligt 9 kap. 11 § RO får motioner utan samband med ett ärende väckas under en begränsad period per riksmöte (allmän motionstid). Den enda begränsningen i motionsrätten under den allmänna motionstiden är att yrkandet ska avse något som kan komma under riksdagens prövning. Den allmänna motionstiden pågår, om inte riksdagen på förslag av talmannen bestämmer annat, från riksmötets öppnande och så länge som motioner får väckas med anledning av budgetpropositionen.

Motioner får dessutom enligt 9 kap. 12 § RO väckas med anledning av en proposition, skrivelse, framställning eller redogörelse inom ramen för ärendet (följdmotion) senast den 15:e dagen efter den dag då ärendet anmälades i kammaren. Härutöver får motioner under vissa förhållanden väckas med anledning av en händelse av större vikt (9 kap. 15 § RO).

För ärenden som har väckts av regeringen eller en riksdagsledamot finns ett grundlagsfäst beredningstvång i 4 kap. 5 § RF som innebär att ärendena ska beredas av ett utskott innan de avgörs. I 10 kap. 2 § RO utvidgas beredningsskyldigheten till att avse också andra ärendekategorier. Utskotten ska avge betänkanden till kammaren över de propositioner, skrivelser, framställningar, redogörelser och motioner som har hänvisats till dem eller överlämnats från ett annat utskott (10 kap. 3 § RO).

Tidigare utredningar

Rätten att väcka motioner utan koppling till propositioner och andra ärenden har på olika sätt varit begränsad i tiden ända sedan 1866 års riksdagsordning. Den huvudsakliga anledningen till att inte tillåta en sådan motionsrätt under hela riksmötet har varit hänsynen till riksdagsarbetet, då det har konstaterats att motioner utgör en omfattande del av riksdagens arbetsmaterial (Författningsutredningen, Sveriges statsskick, SOU 1963:18 s. 67).

Det stora antalet motioner som väcks under den allmänna motionstiden har riskerat att tränga undan utskottens fullgörande av andra delvis nya uppgifter när det gäller t.ex. uppföljning och utvärdering och bevakning av EU-frågor på utskottets område. De närmare formerna för motionsrätten har därför utretts vid flera tillfällen, vilket bl.a. resulterat i förslag om en frivillig restriktivitet med att väcka motioner och i förenklingar i beredningen av motioner. I betänkandet Riksdagen i en ny tid (framst. 2005/06:RS3 s. 106 f.) anförde 2002 års riksdagskommitté att bl.a. det stora antalet motioner under allmänna motionstiden riskerar att ta för stor del av utskottens tid i anspråk, på bekostnad av andra arbetsuppgifter. Två alternativa lösningar för den fristående motionsrätten övervägdes – en ständigt pågående motionsrätt respektive två allmänna motionstider under ett riksmöte – men kommittén stannade vid att den nuvarande ordningen, trots sina brister, är att föredra. Kommittén föreslog dock att motionsyrkanden som tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen redan behandlat under samma valperiod eller som rör en fråga där beslutanderätten enligt gällande ordning ligger hos någon annan än riksdagen, ska kunna behandlas i förenklad ordning i utskotten. Konstitutionsutskottet ställde sig bakom kommitténs förslag som antogs av riksdagen 2006 (bet. 2005/06:KU21 s. 58 f. och rskr. 2005/06:333–335). Den förenklade motionshanteringen innebär att ett utskott avstyrker ett motionsförslag utan att pröva det materiellt. Någon reglering av förfarandet infördes inte utan enligt utskottet är det fråga om rekommendationer som bygger på frivillighet.

EUMOT-utredningen föreslog att allmänna motionstiden skulle avskaffas och ersättas av en fri motionsrätt året om, med vissa begränsningar mot slutet av en valperiod (2010/11:URF3). Utredningen föreslog också att möjligheten till förenklad motionsberedning i utskotten skulle breddas och fördjupas genom att kriterierna för förenklad beredning vidgas. Utredningens förslag har inte lett till någon lagstiftning.

Den parlamentariskt sammansatta kommitté som under 2013 och 2014 genomförde en samlad översyn av riksdagsordningen hade bl.a. i uppdrag att överväga om det finns skäl att utvidga möjligheten att förlänga motionstiden. Kommittén redovisade i betänkandet Översyn av riksdagsordningen (2012/13:URF3, framst. 2013/14:RS3, bet. 2013/14:KU46) argument för och emot en allmän motionstid året om men konstaterade att det inte finns tillräckligt stöd för detta och lämnade därför inte något förslag i denna del. Kommittén föreslog inte heller i övrigt några ändrade regler för motionsrätten. I frågan om förenklad beredning av motioner påminde kommittén om att det

redan finns möjlighet till sådan beredning och att den möjligheten också utnyttjas av utskotten. Enligt kommittén fanns inte skäl att utvidga möjligheten och kommittén hänvisade till att den enskilda riksdagsledamotens initiativrätt utgör en omistlig beståndsdel i svenskt riksdagsskick (jfr SOU 1972:15 s. 262).

Pågående arbete

2023 års riksdagsutredning – stödet till det parlamentariska arbetet och ledamotskapet m.m.

Riksdagsstyrelsen beslutade i oktober 2023 att sammankalla en parlamentarisk kommitté med uppdrag att göra en översyn av stödet till den parlamentariska beslutsprocessen och ledamotskapet i riksdagen samt vissa övriga frågor om riksdagsarbetet och riksdagsledamöters villkor (dnr 62-2023/24). Kommittén, som antog namnet 2023 års riksdagsutredning – stödet till det parlamentariska arbetet och ledamotskapet m.m., hade i uppdrag att bl.a. överväga om arbetsbelastningen i riksdagen kan jämnas ut över riksmötet.

Kommittén överlämnade betänkandet Ledamoten i fokus – stödet till det parlamentariska arbetet och ledamotskapet (2024/25:URF1) i mars 2025. Enligt kommittén finns det inte någon anledning att föreslå ändringar i riksdagsordningen när det gäller riksmötets rytm (s. 310 f.). I stället redovisar kommittén några åtgärder som riksdagen kan vidta inom ramen för gällande reglering för att riksmötet ska få en bättre rytm och för att kunna hantera arbetsbördan bättre. Kommittén gör bl.a. bedömningen att förenklad motionsberedning kan vara ett sätt att hantera arbetsbördan och att en möjlighet kan vara att mer regelmässigt behandla enskilda motioner förenklat och att fokus läggs på parti- och kommittémotioner. Vidare framhåller kommittén att det är upp till varje utskott att avgöra om man vill tillämpa förenklad motionsberedning och i vilken form.

Betänkandet bereds av riksdagsstyrelsen som förväntas överlämna en framställning till riksdagen under våren 2026.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har vid flera tidigare tillfällen behandlat förslag om att avskaffa allmänna motionstiden och i stället införa en kontinuerlig motionsrätt. Vidare har utskottet behandlat frågor om att göra motionsinstitutet mer meningsfullt och om hur väckta motioner hanteras. Utskottet har konstaterat att arbetsbelastningen för utskotten redan är stor och att utskotten även har ett ökat behov av utrymme för bl.a. behandlingen av EU-frågor, uppföljning och utvärdering samt fördjupade kontakter med forsknings- och framtidsfrågor. Till detta kommer enligt utskottet att antalet fristående motioner har ökat kraftigt under senare år. Det finns enligt utskottet inte tillräckliga skäl som talar för att de diskuterade ordningarna, bl.a. med en kontinuerlig motionstid, skulle bidra till en förbättring i dessa avseenden. Det får enligt utskottet

förutsättas att ledamöterna använder motionsinstitutet med eftertanke samt att utskotten själva kan bedöma på vilket sätt olika motioner bör beredas. Utskottet pekade också på att varje utskott tillåts att självt avgöra hur och när en motion ska beredas (bet. 2008/09:KU15 och bet. 2010/11:KU19).

Utskottet har senare konstaterat att frågan om att avskaffa allmänna motionstiden har varit föremål för utredning och överväganden av den kommitté som genomförde den samlade översynen av riksdagsordningen och att kommittén då inte fann tillräckliga skäl för en allmän motionsrätt året om. Utskottet var därför inte berett att göra en annan bedömning (bet. 2014/15:KU6, bet. 2016/17:KU18 och bet. 2017/18:KU27). Utskottet har därefter, senast våren 2025, vidhållit sitt ställningstagande (bet. 2019/20:KU9, bet. 2021/22:KU35, bet. 2022/23:KU18, bet. 2023/24:KU14 och bet. 2024/25:KU14).

Utskottets ställningstagande

Utskottet vidhåller sitt tidigare ställningstagande att det inte finns tillräckliga skäl för att avskaffa den allmänna motionstiden och i stället införa en motionsrätt året om. Det finns enligt utskottet inte heller skäl att införa en motionsrätt för ledamöterna en gång per termin. Utskottet har tidigare uttalat att de rekommendationer som finns om förenklad motionshantering bygger på frivillighet. Vidare noterar utskottet den beredning som för närvarande pågår av betänkandet Ledamoten i fokus – stödet till det parlamentariska arbetet och ledamotskapet. Motionsyrkandena avstyrks.

Utskott i riksdagen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om inrättande av nya utskott i riksdagen samt om att minska antalet riksdagsutskott.

Motionerna

Flera motioner innehåller förslag till förändringar i utskottsindelningen. Markus Selin (S) begär i motion 2025/26:1436 ett tillkännagivande till riksdagsstyrelsen om att inrätta ett nytt och ständigt utskott i riksdagen för hantering av data- och digitaliseringsfrågor. Enligt motionären saknas ett samlat parlamentariskt grepp trots att den nya nationella digitaliseringsstrategin 2025–2030 lyfter fram bl.a. artificiell intelligens, datasäkerhet och digital kompetens som avgörande för landets konkurrenskraft och välfärd. Motionären anser att ett data- och digitaliseringsutskott skulle ge Sverige bättre förutsättningar att möta framtidens utmaningar och möjligheter, stärka konkurrenskraften och fördjupa demokratin.

I motion 2025/26:1624 begär Magnus Manhammar m.fl. (S) ett tillkännagivande till riksdagsstyrelsen om att se över möjligheterna att inrätta ett omställningsutskott i riksdagen. Motionärerna anför bl.a. att det, i ljuset av den accelererande klimatkrisen och den pågående omställningen, nu är viktigt att skapa en mer effektiv och samordnad hantering av klimat- och miljöfrågor.

Björn Söder (SD) begär i motion 2025/26:286 ett tillkännagivande till riksdagsstyrelsen om att inrätta ett särskilt utskott för frågor som rör artificiell intelligens (AI). Motionären anför att AI-relaterad lagstiftning i dag behandlas i respektive utskott, vilket riskerar att leda till brist på helhetsperspektiv och samordning. Enligt motionären måste Sverige ta ett samlat grepp om AI-politiken, och ett särskilt AI-utskott skulle kunna samordna AI-frågorna över hela den politiska agendan samt säkerställa konsekvent och långsiktig lagstiftning.

Mattias Eriksson Falk och Roger Hedlund (båda SD) begär i motion 2025/26:2557 ett tillkännagivande till riksdagsstyrelsen om att inrätta ett utskott för kommunala och regionala frågor. Motionärerna anför bl.a. att ett sådant utskott skulle möjliggöra en bättre granskning av lagförslag och beslut som påverkar dessa nivåer av förvaltning, vilket säkerställer att besluten är väl underbyggda och tar hänsyn till de specifika behoven på lokal och regional nivå. Dessutom skulle ett sådant utskott förbättra samordningen mellan nationell politik och lokala respektive regionala förvaltningar, vilket kan förbättra genomförandet av politiska beslut.

I motion 2025/26:3066 yrkande 2 begär Markus Wiechel (SD) ett tillkännagivande till riksdagsstyrelsen om att minska antalet riksdagsutskott. Motionären anser att de 15 stående riksdagsutskotten alltmer känns som en relik från en tid då politik var mindre komplext och saknade flera av dagens tekniska möjligheter. Därför finns det, enligt motionären, potential att effektivisera riksdagsarbetet vilket skulle lösgöra resurser, minska byråkratin och möjliggöra en mer effektiv användning av tiden.

Gällande rätt

I 4 kap. 3 § regeringsformen (RF) föreskrivs att riksdagen inom sig väljer utskott, däribland ett konstitutionsutskott och ett finansutskott, enligt bestämmelser i riksdagsordningen (RO). Enligt 7 kap. 2 § första stycket RO ska riksdagen för varje valperiod inom sig välja ett konstitutionsutskott, ett finansutskott och ett skatteutskott samt så många övriga utskott som behövs för riksdagsarbetet. Valet gäller till valperiodens slut.

Riksdagen kan även under valperioden välja utskott för längst den tid som återstår av valperioden, enligt 7 kap. 2 § andra stycket RO. Ett sådant utskott kan vara ett ständigt utskott, om nödvändiga ändringar görs i tilläggsbestämmelserna till 7 kap. 2 § och i bilagan. Bestämmelsen gör det också möjligt att utan sådana ändringar tillsätta ett utskott för beredningen av ett särskilt ärende eller flera särskilda ärenden. Det förekommer också att två eller

flera utskott tillfälligt bildar ett s.k. sammansatt utskott för beredningen av ett visst ärende.

I tilläggsbestämmelse 7.2.1 RO finns en uppräkningslista av de 15 utskott som riksdagen ska välja för varje valperiod, och i tilläggsbestämmelse 7.2.2 föreskrivs att om riksdagen väljer ytterligare ett utskott, ska det utskottets huvudsakliga arbetsuppgifter anges. Riksdagen föreskriver i tilläggsbestämmelse enligt vilka grunder som ärenden ska fördelas mellan utskotten (7 kap. 5 § RO). Ärenden som hör till ett och samma ämnesområde ska hänvisas till samma utskott. I RO:s bilaga (tilläggsbestämmelse 7.5.1) anges de 15 utskottens respektive beredningsområden. Konstitutionsutskottet, finansutskottet och skatteutskottet har vissa särskilda uppgifter och ämnesområden (7 kap. 8–10 §§ RO).

De ständiga utskotten är fackutskott. Detta innebär att ärendena fördelas mellan utskotten med utgångspunkt från de ämnen som ärendena avser (7 kap. 5 § RO). Fackutskottsprincipen infördes samtidigt med omläggningen av utskottssystemet 1971. Den tidigare indelningsgrunden utgick från de statsrättsliga funktionerna: grundlagsstiftning, lagstiftning, beskattning, budgetreglering osv. Utskotten var, kan man säga, funktionsutskott. Som en följd av detta bereddes lagfrågor och anslagsfrågor i regel av skilda utskott, även om de berörde samma ärende. Numera förhåller det sig tvärtom. Ärenden inom ett och samma ämnesområde bereds av samma utskott, oavsett om de är lagärenden eller anslagsärenden. Fackutskottsprincipen är dock inte fullständigt genomförd. Av det gamla systemet kvarstår med funktionsinriktade uppgifter konstitutionsutskottet och skatteutskottet, varvid skatteutskottet svarar mot det gamla bevillningsutskottet. Nyttillkommet är finansutskottet, som är ett allmänt budgetutskott men som också delvis motsvarar de gamla stats- och bankutskotten. Två fackutskott från tvåkammartiden finns också kvar, nämligen utrikesutskottet och jordbruksutskottet, det senare numera kallat miljö- och jordbruksutskottet (Holmberg m.fl., Grundlagarna Juno version 3A, publicerad digitalt 2019-07-03, inledande kommentar till 7 kap. RO).

Pågående arbete

2023 års riksdagsutredning – stödet till det parlamentariska arbetet och ledamotskapet m.m.

Den parlamentariska kommittén, 2023 års riksdagsutredning, hade i uppdrag att bl.a. se över grunderna för fördelningen av ärenden mellan utskotten och överväga en överflyttning av ärenden mellan utskott i syfte att åstadkomma en jämnare fördelning av arbetsbördan utskotten emellan. Det skulle inte vara fråga om någon omfattande förändring av utskottens respektive ämnesområden och det ingick inte i uppdraget att föreslå någon förändring i den nuvarande utskottsorganisationen.

I sitt betänkande Ledamoten i fokus – stödet till det parlamentariska arbetet och ledamotskapet lämnar kommittén vissa förslag till ändringar när det gäller

utskottens beredningsområden (2024/25:URF1 s. 282 f.). Enligt kommitténs förslag ska ärenden om upphandling i allmänhet beredas av näringsutskottet i stället för av finansutskottet, ärenden om immaterialrätt ska beredas av civilutskottet i stället för av näringsutskottet, ärenden om det nationella genomförandet av Agenda 2030 ska beredas av miljö- och jordbruksutskottet i stället för av finansutskottet och ärenden om trossamfund ska beredas av kulturutskottet i stället för av konstitutionsutskottet. Vidare bör berörda utskottspresidier, i första hand presidierna i utrikesutskottet och försvarsutskottet, diskutera hur ärenden om Nato ska hanteras. Kommitténs förslag medför ändringar i bilagan till riksdagsordningen som föreslås träda i kraft den 1 september 2026. Kommitténs förslag medför också ändringar i indelningen i utgiftsområden. När det gäller dessa ändringar ska beslut i fråga om vilka ändamål och verksamheter som ska innefattas i ett utgiftsområde fattas i samband med beslut med anledning av den ekonomiska vårpropositionen (tilläggsbestämmelse 9.5.3 andra stycket RO). Detta beslut bör i enlighet med praxis fattas i maj eller juni 2026 och gälla för den budgetproposition som lämnas under hösten 2026 och som avser budgetåret 2027.

Betänkandet bereds av riksdagsstyrelsen som förväntas överlämna en framställning till riksdagen under våren 2026.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet behandlade två motioner som innehöll förslag om att utreda inrättandet av ett omställningsutskott i riksdagen respektive ett utskott för hanteringen av data och digitalisering i betänkande 2021/22:KU35. Samtidigt behandlades även andra yrkanden om riksdagens utskott. Utskottet såg inte skäl att ta något initiativ till förändringar i utskottsorganisationen. Dessförinnan hade utskottet avstyrkt yrkanden om att inrätta nya utskott med hänvisning till att utskottsindelningen och ärendefördelningen mellan utskotten då hade utvärderats grundligt och att erfarenheterna av de genomförda förändringarna borde avvaktas innan frågor om en förändrad utskottsindelning på nytt togs upp till prövning, varefter utskottet vidhållit sitt ställningstagande (bet. 2008/09:KU15, bet. 2009/10:KU11, bet. 2014/15:KU6, bet. 2017/18:KU27 och bet. 2018/19:KU22). Utskottet har även därefter, senast våren 2025, avstyrkt yrkanden om förändringar i utskottsorganisationen (bet. 2019/20:KU9, bet. 2023/24:KU14 och bet. 2024/25:KU14). Yrkanden som har behandlats har rört inrättande av ett nytt omställningsutskott, ett nytt digitaliseringsutskott och ett nytt utskott för kommunala och regionala frågor.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vidhåller sin tidigare bedömning att det inte finns skäl att ta något initiativ till förändringar i utskottsorganisationen och inrätta nya utskott i

riksdagen. Det finns inte heller skäl att förändra utskottsorganisationen på så sätt att antalet utskott minskar. Motionsyrkandena avstyrks.

Statistik i utskotten och EU-nämnden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om statistik i riksdagens utskott och EU-nämnden.

Motionen

Markus Wiechel (SD) begär i motion 2025/26:3085 yrkande 1 ett tillkännagivande till riksdagsstyrelsen om att föra statistik i riksdagens utskott och i EU-nämnden. Motionären anför att det förs statistik över mycket som sker i riksdagen, t.ex. antalet motioner, hur ledamöterna röstar och deras närvaro. Det är en viktig del i en öppen demokrati som gör det möjligt för medborgarna att se hur deras företrädare sköter sina förtroendeuppdrag. Av samma anledning bör det enligt motionären även föras statistik över arbetet i utskotten och EU-nämnden, eftersom det är där ärendena bereds.

Gällande ordning

Utskotten lämnar en verksamhetsberättelse för varje riksmöte. I verksamhetsberättelsen, som har karaktären av en faktasammanställning, lämnas uppgifter om utskottets behandling av propositioner, motioner, EU-frågor och andra ärenden. Verksamhetsberättelsen ingår i riksdagstrycket och finns även tillgänglig på riksdagens webbplats.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har tidigare, senast våren 2025, avstyrkt likalydande yrkanden om statistik i utskotten och EU-nämnden (bet. 2014/15:KU6, bet. 2016/17:KU18, bet. 2017/18:KU27, bet. 2018/19:KU22, bet. 2019/20:KU9, bet. 2021/22:KU35, bet. 2022/23:KU18, bet. 2023/24:KU14 och 2024/25:KU14).

Utskottets ställningstagande

Utskottet gör samma bedömning som tidigare om statistik i utskotten och EU-nämnden och avstyrker motionsyrkandet.

Säkerheten kring riksdagshusen m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden kring säkerheten kring riksdagshusen m.m.

Motionerna

I motion 2025/26:1992 begär Sten Bergheden och Johanna Rantsi (båda M) ett tillkännagivande till regeringen om att vidta åtgärder som stärker tryggheten och säkerheten runt Riksdagshuset. Enligt motionärerna har det under senare år förekommit incidenter där förtroendevalda hindrats från att röra sig fritt mellan riksdagens olika hus och mellan riksdag och departement. Området kring Riksdagshuset måste därför ges ett starkare skydd genom att demonstrationer måste genomföras på ett ordnat och avgränsat sätt. Motionärerna anser att nya regler för demonstrationer i riksdagens närhet bör införas, till att börja med på prov under två år. Efter det bör en utvärdering göras.

Ett liknande yrkande finns i motion 2025/26:3123 där Ingemar Kihlström (KD) begär ett tillkännagivande till regeringen om att utreda möjligheterna att förbjuda manifestationer och demonstrationer i området mellan riksdagshusen. Motionären anför att sådana manifestationer och demonstrationer har begränsat framkomligheten för allmänheten och ledamöterna under senare tid. Att begränsa platsen där man får demonstrera skulle möjliggöra för allmänheten att nyttja området mellan riksdagshusen för passage och säkerställa tillgängligheten och säkerheten för personal och folkvalda. En begränsning bör också, enligt motionären, övervägas utifrån det faktum att riksdagshusen är klassade som skyddsobjekt.

Emma Ahlström Köster (M) begär i motion 2025/26:1524 yrkande 5 ett tillkännagivande till riksdagsstyrelsen om att undersöka möjligheten att riksdagen uttalar att hot, hat och förföljelse mot förtroendevalda och offentligt anställda med myndighetsutövning samt mot minoriteter är en direkt attack mot demokratin och inte får tolereras. Enligt motionären kan Sverige bara vara ett land i fred och harmoni om demokratins kärnvärden försvaras varje dag.

Gällande rätt

Regeringsformen

I 1 kap. 1 § regeringsformen (RF) framhålls att den svenska folkstyrelsen bygger på fri åsiktsbildning. Enligt 2 kap. 1 § RF är var och en gentemot det allmänna tillförsäkrad yttrande-, mötes- och demonstrationsfrihet. Yttrandefrihet innebär frihet att i tal, skrift, bild eller på annat sätt meddela upplysningar samt uttrycka tankar, åsikter och känslor. Med mötesfrihet avses frihet att anordna och delta i sammankomster för upplysning, meningsyttring

eller annat liknande syfte eller för framförande av konstnärligt verk. Demonstrationsfrihet innebär frihet att anordna och delta i demonstrationer på allmän plats.

Begränsningar i de nämnda friheterna får under vissa förutsättningar göras genom lag (2 kap. 20 § RF). Begränsningar får göras endast för att tillgodose ändamål som är godtagbara i ett demokratiskt samhälle. Vidare får begränsningen inte gå utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till det ändamål som föranlett den och inte heller sträcka sig så långt att den utgör ett hot mot den fria åsiktsbildningen. En begränsning får inte heller göras enbart på grund av politisk, religiös, kulturell eller annan sådan åskådning (2 kap. 21 § RF).

När det gäller yttrandefriheten får den begränsas bl.a. med hänsyn till rikets säkerhet, allmän ordning och säkerhet, förebyggandet och beivrandet av brott och om särskilt viktiga skäl föranleder det. Mötes- och demonstrationsfriheterna får begränsas av hänsyn till ordning och säkerhet vid sammankomsten eller demonstrationen eller till trafiken. I övrigt får dessa friheter begränsas endast av hänsyn till rikets säkerhet eller för att motverka farsot (2 kap. 23 och 24 §§ RF).

Alla yttranden faller inte inom ramen för yttrandefriheten. Det finns t.ex. bestämmelser i brottsbalken (BrB) som inte utgör begränsningar av den yttrandefrihet som regeringsformen skyddar (prop. 1975/76:209 s. 141). Sådana straffbestämmelser är bl.a. olaga hot (4 kap. 5 § BrB) och ofredande (4 kap. 7 § BrB).

Europakonventionen

Europakonventionen innehåller en relativt detaljerad fri- och rättighetskatalog. Enligt artikel 10 i konventionen har var och en rätt till yttrandefrihet. Denna rätt innefattar åsiktsfrihet samt frihet att ta emot och sprida uppgifter och tankar utan offentliga myndigheters inblandning och oberoende av territoriella gränser. Eftersom utövandet av de nämnda friheterna medför ansvar och skyldigheter får det underkastas sådana formföreskrifter, villkor, inskränkningar eller straffpåföljder som är föreskrivna i lag och som i ett demokratiskt samhälle är nödvändiga med hänsyn bl.a. till statens säkerhet, den allmänna säkerheten eller till förebyggande av oordning eller brott.

Mötesfriheten eller, som det står i konventionen, friheten att delta i fredliga sammankomster, regleras i artikel 11 tillsammans med föreningsfriheten. Utövandet av dessa rättigheter får inte underkastas andra inskränkningar än sådana som är föreskrivna i lag och som i ett demokratiskt samhälle är nödvändiga med hänsyn bl.a. till statens säkerhet, den allmänna säkerheten, förebyggande av oordning eller brott eller till skydd för andra personers fri- och rättigheter.

Av 2 kap. 19 § RF framgår att en lag eller annan föreskrift inte får meddelas i strid med Sveriges åtaganden på grund av Europakonventionen.

Ordningslagen

I ordningslagen (1993:1617) finns bestämmelser som begränsar mötes- och demonstrationsfriheterna. Ordningslagens bestämmelser omfattar, till skillnad från regeringsformens bestämmelser om mötes- och demonstrationsfriheterna, endast sådana sammankomster som är allmänna enligt definitionen i 2 kap. 1 § ordningslagen. Med allmän sammankomst avses bl.a. sammankomster som utgör demonstrationer eller som annars hålls för överläggning, opinionsyttring eller upplysning i allmän eller enskild angelägenhet samt andra sammankomster vid vilka mötesfriheten utövas. Därutöver gäller ett allmänhetsrekvisit enligt vilket en sammankomst ska anses som allmän endast om den anordnas för allmänheten eller allmänheten har tillträde till den eller sammankomsten med hänsyn till de villkor som gäller för tillträde till den bör anses jämställd med en sådan sammankomst.

Allmänna sammankomster och offentliga tillställningar får inte utan tillstånd anordnas på offentliga platser (2 kap. 4 § ordningslagen). En ansökan om att anordna en allmän sammankomst ska göras till Polismyndigheten som prövar frågor om tillstånd (2 kap. 6 och 8 §§ ordningslagen). Polismyndigheten får vägra tillstånd till en allmän sammankomst endast om det är nödvändigt med hänsyn till ordningen eller säkerheten vid sammankomsten eller, som en direkt följd av den, i dess omedelbara omgivning eller med hänsyn till trafiken eller för att motverka epidemi (2 kap. 10 § ordningslagen).

Regeringen får föreskriva att allmänna sammankomster och offentliga tillställningar inte får hållas inom ett visst område, om förbudet är nödvändigt med hänsyn till att Sverige är i krig eller krigsfara eller för att motverka epidemi eller för att förebygga eller bekämpa epizooti (2 kap. 15 § ordningslagen).

Polismyndigheten får upplösa en allmän sammankomst om det uppkommer svårare oordning vid själva sammankomsten, eller som en direkt följd av den, i dess omedelbara omgivning eller om sammankomsten medför avsevärd fara för de närvarande eller allvarlig störning av trafiken (2 kap. 23 § ordningslagen). Mindre ingripande åtgärder ska ha visat sig vara otillräckliga (2 kap. 24 § ordningslagen).

Polislagen

Som ett led i samhällets verksamhet för att främja rättvisa och trygghet ska polisens arbete syfta till att upprätthålla allmän ordning och säkerhet samt att i övrigt tillförsäkra allmänheten skydd och annan hjälp. Detta anges i 1 § polislagen 1984:387.

Till Polismyndighetens uppgifter hör bl.a. att förebygga, förhindra och upptäcka brottslig verksamhet och andra störningar av den allmänna ordningen eller säkerheten, övervaka den allmänna ordningen och säkerheten och ingripa när störningar har inträffat samt utreda och beivra brott som hör under allmänt åtal (2 § polislagen).

Skyddslagen

Skyddslagen (2010:305) innehåller bestämmelser om vissa åtgärder till förstärkt skydd för byggnader, andra anläggningar, områden och andra objekt mot sabotage, terroristbrott, spioneri samt röjande i andra fall av hemliga uppgifter som rör totalförsvaret, och grovt rån (1 § skyddslagen). Byggnader, andra anläggningar och områden som staten har äganderätt eller nyttjanderätt till och som disponeras av riksdagen eller Riksdagsförvaltningen får beslutas vara skyddsobjekt (4 § 2 skyddslagen).

Ett beslut om att en viss byggnad, anläggning, område eller annat objekt utgör ett skyddsobjekt innebär att obehöriga inte har tillträde till skyddsobjektet (7 § skyddslagen). Genom ett särskilt beslut får tillträdesförbudet förenas med ett förbud mot att göra avbildningar, beskrivningar eller mätningar av eller inom skyddsobjektet.

För bevakning av ett skyddsobjekt får polis, militär personal eller annan särskilt utsedd personal anlitas. Den som bevakar ett skyddsobjekt och som inte är polis benämns skyddsvakt (9 § polislagen). Den som vill ha tillträde till ett skyddsobjekt eller som uppehåller sig invid ett skyddsobjekt är skyldig att på begäran av den som bevakar skyddsobjektet bl.a. uppge namn, födelsetid och hemvist och underkasta sig kroppsvisitation (10 § skyddslagen). Beslut om kroppsvisitation får fattas av den som bevakar ett skyddsobjekt, om det behövs för att bevakningsuppgiften ska kunna fullgöras, eller för att söka efter föremål som kan tas i beslag enligt skyddslagen (11 § skyddslagen).

Den som bevakar ett skyddsobjekt får under vissa förutsättningar avvisa, avlägsna eller, om en sådan åtgärd inte är tillräcklig, tillfälligt omhänderta en person inom eller invid skyddsobjektet om det behövs för att bevakningsuppgiften ska kunna fullgöras (12 § skyddslagen). En skyddsvakt har inom skyddsobjektet och i dess närhet samma befogenhet som en polisman att gripa den som det finns skäl att an hålla för spioneri, sabotage, terroristbrott, grovt rån eller förberedelse till ett sådant brott samt att ta föremål i beslag (13 § skyddslagen).

Regeringen får, efter medgivande av talmannen, besluta att riksdagens och Riksdagsförvaltningens byggnader ska vara skyddsobjekt (18 och 19 §§ skyddslagen samt 3 § skyddsförordningen [2010:523]). Ett sådant beslut får inte göras mer ingripande eller omfattande än vad som behövs för att tillgodose skyddsbehovet. Ett beslut ska så långt det är möjligt inte medföra skada eller annan olägenhet för andra allmänna eller enskilda intressen. Enligt ett regeringsbeslut i december 2014 är flera av de lokaler som riksdagen och Riksdagsförvaltningen disponerar skyddsobjekt.

Den 23 mars 2017 beslutade regeringen att tillsätta en parlamentarisk kommitté med uppdrag att se över vissa frågor i regelverket som syftar till att skydda Sveriges totalförsvarsverksamhet. Kommittén, som antog namnet Kommittén för förbättrat skydd för totalförsvarsverksamhet, överlämnade i april 2018 delbetänkandet Några frågor i skyddslagstiftningen (SOU 2018:26). Förslagen i betänkandet behandlades i regeringens proposition 2018/19:127. I propositionen föreslog regeringen vissa ändringar och kompletteringar av

skyddslagens bestämmelser. Som exempel kan nämnas förslag att komplettera uppräknningen i lagen av möjliga skyddsobjekt med ytterligare skyddsvärda verksamheter och att förstärka skyddsvakters möjlighet att ingripa i vissa fall. Frågor om demonstration i anslutning till ett skyddsobjekt berördes inte. Riksdagen antog förslagen (bet. 2019/20:FöU2, rskr. 2019/20:19).

Pågående arbete

Utredningen om stärkt skydd för Sveriges säkerhet vid allmänna sammankomster

Regeringen beslutade den 18 augusti 2023 att ge en särskild utredare i uppdrag att utreda förutsättningarna för och lämna författningsförslag som innebär att omständigheter som hotar Sveriges säkerhet kan beaktas vid tillståndsprövningen för allmänna sammankomster och vid överväganden om att ställa in och upplösa allmänna sammankomster. Utredningen överlämnade i juli 2024 betänkandet Allmänna sammankomster och Sveriges säkerhet (SOU 2024:52). Utredningen föreslår vissa ändringar i ordningslagen, bl.a. att det uttryckligen ska framgå att Polismyndigheten i första hand ska överväga om det i stället för att helt vägra tillstånd är tillräckligt att besluta att en sammankomst får hållas på annan tid eller plats än den som angetts i ansökan (s. 410 f.). Ett sådant villkor ska ses som ett partiellt avslag och kunna ligga till grund för att upplösa en allmän sammankomst.

Betänkandet bereds inom Regeringskansliet.

Pressträff den 15 september 2025

Måndagen den 15 september 2025 bjöd justitieminister Gunnar Strömmer in riksdagens talman, gruppledarna för riksdagens partier, Polismyndigheten, Säkerhetspolisen, Riksdagsförvaltningen och Regeringskansliets förvaltningsavdelning till ett möte om tryggheten och säkerheten vid riksdagen. Efter mötet höll justitieministern en pressträff där han bl.a. uppgav att syftet med mötet framför allt var att skapa en gemensam lägesbild avseende riksdagen, att tydliggöra vilka regelverk och vilken ansvarsfördelning som gäller och att se vilka åtgärder som kan vidtas på kort, medellång och längre sikt. Justitieministern uppgav att regeringen ser behov av ändringar i lagstiftningen, bl.a. när det gäller polisens förutsättningar att värna ordning och säkerhet vid allmänna sammankomster samt straffansvaret för den som hotar eller ofredar andra personer i samband med en demonstration. Regeringen avser också att återkomma till frågan om icke tillståndsgivna sammankomster. Enligt justitieministern avser regeringen vidare att inleda en förutsättningslös process mellan regering och riksdag för att undersöka förutsättningarna för att utvidga skyddsobjektsområdet kring riksdagen.

2023 års riksdagsutredning – stödet till det parlamentariska arbetet och ledamotskapet m.m.

Den parlamentariska kommittén, 2023 års riksdagsutredning, hade i uppdrag att göra en översyn av stödet till den parlamentariska beslutsprocessen och ledamotskapet i riksdagen samt vissa övriga frågor om riksdagsarbetet och riksdagsledamöters villkor. I sitt betänkande Ledamoten i fokus – stödet till det parlamentariska arbetet och ledamotskapet gör kommittén vissa överväganden som rör frågor om riksdagsledamöternas trygghet och säkerhet (2024/25:URF1 s. 228 f.). I det sammanhanget gör kommittén bl.a. följande uttalanden (s. 244):

När det gäller Riksdagsförvaltningens verksamhet har kommittén dessutom uppmärksammat på att den lagstiftning som finns på säkerhetsområdet, som t.ex. skyddslagen (2010:305) och lagen (2019:109) om säkerhetsskydd i riksdagen och dess myndigheter, ger ett starkt skydd när det gäller de fysiska lokaler som riksdagen och Riksdagsförvaltningen disponerar. Lagstiftningen tar däremot inte sikte på Riksdagsförvaltningens möjligheter att skydda och upprätthålla den parlamentariska processen eller de olika funktioner som är en del av den. Enligt kommitténs uppfattning finns det ett behov av att se över Riksdagsförvaltningens möjligheter att t.ex. med stöd av en särskild lag stärka skyddet av riksdagen och den parlamentariska processen, inklusive de olika funktioner som är en del av den parlamentariska processen. [...] Det kan också finnas skäl att för helhetens skull inkludera ytterligare myndigheter i en kommande översyn, t.ex. Försvarsmakten.

Betänkandet bereds av riksdagsstyrelsen som förväntas överlämna en framställning till riksdagen under våren 2026.

En översyn av förutsättningarna för att säkerställa genomförandet av kammarens sammanträden m.m.

Riksdagsstyrelsen beslutade den 19 februari 2025 att ge en särskild utredare i uppdrag att göra en översyn av förutsättningarna för att säkerställa genomförandet av kammarens sammanträden m.m. (dnr 1091-2024/25). Utredningen redovisade i november 2025 sitt uppdrag i betänkandet Offentlighet och säkerhet i kammaren (2025/26:URF2). Under utredningsarbetet framkom vissa frågeställningar som kunde härledas till det förhållandet att flera riksdagsbyggnader är skyddsobjekt där riksdagens skyddsvakter står för bevakningen. Bland annat gjordes följande uttalanden (s. 103):

Utredningen har även noterat andra frågeställningar relaterade till befogenheter som riksdagens skyddsvakter eventuellt kan vara i behov av. Frågorna gäller bl.a. skyddsvakternas befogenheter i de utrymmen som allmänheten passerar på väg till kammarens åhörarläktare men också utomhus i nära anslutning till riksdagsbyggnaderna. Före 2010 skötte ordningsvakter bevakningsuppgifterna i riksdagens lokaler. Det kan diskuteras om skyddsvakter bör ha en del sådana befogenheter som står till buds för ordningsvakter. Ordningsvakter får användas för att medverka till att upprätthålla allmän ordning och säkerhet eller främja trygghet, se 2 § lagen (2023:421) om ordningsvakter. De ska som huvudregel användas på platser dit allmänheten har tillträde. Det finns dock också exempel på

platser där ordningsvakter bör kunna användas även om allmänheten inte har tillträde, såsom ambassader (prop. 2022/23:91 s. 36).

Ordningsvakter får i sin yrkesutövning under vissa förutsättningar vidta åtgärder som är ingripande och som normalt sett är förbehållna polismän. Till exempel har en ordningsvakt rätt att i vissa fall använda handfängsel och avvisa, avlägsna eller tillfälligt omhänderta en person som stör den allmänna ordningen samt att i vissa fall kroppsvisitera vederbörande för att fastställa dennes identitet. Det nu anförda framgår av 10 a, 13, 19 och 29 §§ polislagen (1984:387).

De frågor som är relaterade till skyddsvakterna och regleringen i skyddslagen är breda och komplexa. Det bör också betonas att lagen påverkar en rad andra aktörer utöver riksdagen, däribland Försvarsmakten. Inom ramen för nuvarande uppdrag har det inte varit genomförbart att närmare analysera vad konsekvenserna skulle bli av att göra genomgripande förändringar i skyddslagen. Det har inte funnits förutsättningar för att göra annat än överväganden i begränsade delar. Mot den bakgrunden föreslår inte utredningen någon utvidgning av skyddslagen.

Betänkandet bereds av riksdagsstyrelsen.

Utskottets ställningstagande

Det är allvarligt när förtroendevalda utsätts för hot och trakasserier. Att upprätthålla säkerheten kring riksdagshusen är viktigt för att skydda riksdagens ledamöter men även för att säkerställa att riksdagen är tillgänglig för allmänheten. Samtidigt måste grundlagsskyddade rättigheter som demonstrations- och yttrandefriheterna värnas. Utskottet noterar att tryggheten och säkerheten runt riksdagen har uppmärksamats av justitieministern som nyligen mötte olika aktörer för att diskutera frågan. Enligt justitieministern var syftet med mötet bl.a. att se vilka åtgärder som bör vidtas och enligt information som lämnades efter mötet avser regeringen att inleda en förutsättningslös process mellan regering och riksdag för att undersöka förutsättningarna för att utvidga skyddsobjektsområdet kring riksdagen. Vidare noterar utskottet beredningen av utredningsbetänkandet Allmänna sammankomster och Sveriges säkerhet och betänkandet Ledamoten i fokus – stödet till det parlamentariska arbetet och ledamotskapet. Utskottet anser att arbetet inte bör föregripas. Mot den bakgrunden finner utskottet inte skäl att ta något initiativ med anledning av motionsyrkandena som därmed avstyrks.

Villa Bonnier som talmansbostad

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att Villa Bonnier ska vara talmannens bostad och representationslokal.

Motionen

Björn Söder och Eric Palmqvist (båda SD) begär i motion 2025/26:289 ett tillkännagivande till regeringen om att göra om Villa Bonnier till talmannens bostad och representationslokal. Motionärerna anför att talmannen i likhet med statsministern bör ha en officiell bostad och representationslokal.

Gällande ordning

Lagen (2016:1108) om ersättning till riksdagens ledamöter (ersättningslagen) innehåller bestämmelser om bl.a. övernattningsbostad till ledamöterna. Det finns inte några särskilda regler om övernattningsbostad för talmannen utan han eller hon omfattas av samma regler som ledamöterna (1 kap. 1 och 5 §§ ersättningslagen). En riksdagsledamot har som huvudregel sitt tjänsteställe där han eller hon är folkbokförd enligt folkbokföringslagen (1991:481) under förutsättning att det där finns en bostad som är inrättad för permanent boende för ledamoten och hans eller hennes familj och som även disponeras av ledamoten (1 kap. 3 a § ersättningslagen). En ledamot som har sitt tjänsteställe, dvs. sin permanentbostad, mer än 50 kilometer från Riksdagshuset har rätt till en övernattningsbostad i Riksdagsförvaltningens bostadsbestånd (6 kap. 1 § ersättningslagen).

Villa Bonnier i Stockholm överläts genom ett gåvobrev till svenska staten 1981. Enligt gåvobrevet ska fastigheten nyttjas av regeringen och riksdagens talmän för representation, konferenser eller sammankomster i sammanhang där en intressant och vacker miljö kan värdesättas i särskild grad (Instruktion för Villa Bonnier, beslut av riksdagsdirektören, dnr 744-2021/22). Regeringen beslutade 1981 att gåvan skulle tas emot och gav byggnadsstyrelsen i uppdrag att vårda och förvalta fastigheten. Fastighetens vård och förvaltning övergick 1992 till riksdagens förvaltningskontor (numera Riksdagsförvaltningen). Talmannen har enligt instruktionen företräde till Villa Bonnier.

Pågående arbete

2023 års riksdagsutredning – stödet till det parlamentariska arbetet och ledamotskapet m.m.

Den parlamentariska kommittén, 2023 års riksdagsutredning, hade i uppdrag att bl.a. se över frågan om den lägenhet som är särskilt inrättad för talmannen. Kommittén skulle bedöma om lägenheten bör vara en övernattningslägenhet för talmannen – och om talmannen i så fall ska kunna disponera den även om han eller hon har en privat bostad närmare än 50 kilometer från riksdagen – eller en tjänstebostad.

I sitt betänkande Ledamoten i fokus – stödet till det parlamentariska arbetet och ledamotskapet (2024/25:URF1 s. 369 f.) konstaterar kommittén att talmannen, till skillnad från statsministern, inte har tillgång till någon officiell tjänstebostad där han eller hon kan bo och som ger möjlighet till olika former

av representation. På samma sätt som övriga riksdagsledamöter har talmannen i stället rätt till en övernattningslägenhet om han eller hon bor mer än 50 kilometer från Riksdagshuset. Vidare konstaterar kommittén att talmannen har tillgång till Riksdagshuset och Villa Bonnier som ger goda möjligheter till representation i olika sammanhang. Kommittén bedömer det därför inte som nödvändigt att det, på grund av den representationsskyldighet som följer med talmansämbetet eller i övrigt, finns en officiell tjänstebostad för talmannen utan talmannen ska fortsätta att omfattas av de regler som gäller för alla ledamöter för att få en övernattningsbostad. Kommittén föreslår en ändring i ersättningslagen i fråga om tilldelningen av talmannens övernattningsbostad. Ändringen innebär att det uttryckligen ska framgå av lagen att tilldelningen av talmannens övernattningsbostad hanteras av Riksdagsförvaltningen och inte av partigrupperna. Ändringen föreslås träda i kraft den 1 september 2026.

Betänkandet bereds av riksdagsstyrelsen som förväntas överlämna en framställning till riksdagen under våren 2026.

Tidigare riksdagsbehandling

Våren 2020 framfördes ett likalydande yrkande. Utskottet ställde sig inte bakom det och avstyrkte därför motionen (bet. 2019/20:KU9). Utskottet har därefter, senast våren 2025, vidhållit detta ställningstagande (bet. 2021/22:KU35, bet. 2022/23:KU18, bet. 2023/24:KU14 och bet. 2024/25:KU14).

Utskottets ställningstagande

Utskottet noterar att frågan om en officiell tjänstebostad för talmannen har utretts av 2023 års riksdagsutredning och att beredning av utredningens betänkande för närvarande pågår. Beredningen bör inte föregripas. Motionsyrkandet avstyrks därför.

Insyn i registret över riksdagsledamöternas ekonomiska intressen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att publicera uppgifterna i riksdagens ekonomiska register på riksdagens webbplats.

Jämför reservation 1 (S, V).

Motionen

Jennie Nilsson m.fl. (S) begär i kommittémotion 2025/26:3721 yrkande 11 ett tillkännagivande till riksdagsstyrelsen om att öka transparensen kring riksdagens ekonomiska register. Motionärerna anför att förtroendet mellan

folkvalda och medborgare är avgörande i en demokrati. Därför bör riksdagens ekonomiska register över ledamöternas aktieinnehav, styrelseuppdrag och andra ekonomiska intressen göras mer lättillgängligt. Registret är i dag offentligt och uppgifter går att begära ut, men enligt motionärerna finns det goda skäl att sänka trösklarna ytterligare och publicera uppgifterna på riksdagens webbplats. Motionärerna anför att offentlighet skapar transparens som är det starkaste skyddet mot korruption, jäv och otillbörlig påverkan.

Gällande ordning

Av lagen (1996:810) om registrering av riksdagsledamöters åtaganden och ekonomiska intressen följer bl.a. att Riksdagsförvaltningen ska föra ett register (ekonomiska registret) med uppgifter om riksdagsledamöters åtaganden och ekonomiska intressen (1 §). Till registret ska riksdagsledamöterna enligt 4 § anmäla uppgifter om bl.a. aktieinnehav, ägande av näringsfastigheter, avlönade anställningar och vissa uppdrag i aktiebolag (se även 8 §). En ledamot ska också anmäla om han eller hon inte har något sådant åtagande eller intresse som omfattas av anmälningsskyldigheten. Uppgifterna i registret ska vara offentliga (8 §). Talmannen ska vid ett kammarsammanträde meddela om en ledamot inte har fullgjort sin anmälningsskyldighet (12 §).

Var och en har enligt 2 kap. 1 § tryckfrihetsförordningen (TF) rätt att ta del av allmänna handlingar. Den som begär ut en allmän handling som får lämnas ut ska genast eller så snart det är möjligt och utan avgift få ta del av handlingen på stället på ett sådant sätt att den kan läsas eller avlyssnas eller uppfattas på annat sätt (2 kap. 15 § TF). En handling får även skrivas av, avbildas eller tas i anspråk för ljudöverföring. Den som önskar ta del av en allmän handling har även rätt att mot en fastställd avgift få en avskrift eller kopia av handlingen till den del handlingen får lämnas ut (2 kap. 16 § TF).

EU:s dataskyddsförordning¹, som är direkt tillämplig som lag i Sverige, syftar till att skydda enskildas personliga integritet vid behandling av personuppgifter. Med personuppgifter menas varje upplysning som rör en identifierad eller identifierbar fysisk person. Dataskyddsförordningen anger bl.a. att personuppgiftsbehandling måste ha stöd i förordningen, att personuppgifter bara får samlas in för specifika, särskilt angivna och berättigade ändamål, att inte fler personuppgifter än vad som behövs för ändamålen får behandlas och att personuppgifterna ska raderas när de inte längre behövs.

I samband med att riksdagsledamöternas anmälningar till ekonomiska registret gjordes obligatoriska anförde riksdagsstyrelsen att det inte var aktuellt att lägga ut uppgifterna i registret på riksdagens webbplats (framst. 2006/07:RS3 s. 8). Konstitutionsutskottet anförde att utskottet utgick från att

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 94/46/EG (allmän dataskyddsförordning).

så inte skulle komma att ske utan föregående överläggningar mellan partierna och bred konsensus inom riksdagen (bet. 2007/08:KU2). Ett motionsyrkande om att registret skulle göras tillgängligt på riksdagens webbplats avstyrktes.

Pågående arbete

2023 års riksdagsutredning – stödet till det parlamentariska arbetet och ledamotskapet m.m.

Den parlamentariska kommittén, 2023 års riksdagsutredning, hade i uppdrag att bl.a. se över och utvärdera lagen om registrering av riksdagsledamöternas åtaganden och ekonomiska intressen samt dess tillämpning. Särskilda frågor i sammanhanget var bl.a. om registreringsskyldigheten bör gälla fler åtaganden och om registreringen bör följas upp.

I sitt betänkande Ledamoten i fokus – stödet till det parlamentariska arbetet och ledamotskapet (2024/25:URF1 s. 348 f.) konstaterar kommittén att lagen om registrering av riksdagsledamöternas åtaganden och ekonomiska intressen innehåller en detaljerad uppräkningslista av de åtaganden och ekonomiska intressen som ska anmälas till registret och gör bedömningen att anmälnings-skyldigheten inte bör utökas till att gälla fler åtaganden. Däremot anser kommittén att en uppgift om en näringsfastighets beteckning inte längre ska registreras, utan registreringen ska endast avse förekomsten av ägande. Ändringen föreslås träda i kraft den 1 september 2026. Kommittén lämnar inte några förslag i fråga om uppföljning och inte heller i fråga om huruvida registret bör finnas tillgängligt på riksdagens webbplats.

Betänkandet bereds av riksdagsstyrelsen som förväntas överlämna en framställning till riksdagen under våren 2026.

Tidigare riksdagsbehandling

Som framgår ovan avstyrkte utskottet hösten 2007 ett motionsyrkande om att registret skulle göras tillgängligt på riksdagens webbplats (bet. 2007/08:KU2). Utskottet avstyrkte även våren 2022 ett sådant motionsyrkande (bet. 2021/22:KU35). Utskottet konstaterade att registret med uppgifter om riksdagsledamöternas åtaganden och ekonomiska intressen är en allmän handling och att det därmed är möjligt för var och en att ta del av det. Utskottet framhöll att det tidigare uttalat att det utgår från att uppgifterna inte utan överläggningar mellan partierna och en bred konsensus inom riksdagen läggs ut på internet. Utskottet såg inte skäl att ta initiativ till att uppgifterna i registret ska publiceras på riksdagens webbplats.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att registret med uppgifter om riksdagsledamöternas åtaganden och ekonomiska intressen är en allmän handling och att det därmed är möjligt för var och en att ta del av det. Utskottet har tidigare uttalat att det

utgår från att uppgifterna inte utan överläggningar mellan partierna och en bred konsensus inom riksdagen läggs ut på internet. Utskottet, som också noterar det arbete som pågår med beredningen av betänkandet Ledamoten i fokus – stödet till det parlamentariska arbetet och ledamotskapet, vidhåller sitt ställningstagande att det saknas skäl för att publicera uppgifterna i registret på riksdagens webbplats. Motionsyrkandet avstyrks.

Riksdagsledamöternas ekonomiska villkor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om riksdagsledamöternas arvoden och avgångsvillkor, om riksdagens resepolicy, om användningen av medel för utrikes resor, om övernattningsbostäder samt om straffavgifter vid felaktiga utbetalningar.

Jämför reservation 2 (V).

Motionerna

Jessica Wetterling m.fl. (V) begär i kommittémotion 2025/26:2790 tillkännagivanden till riksdagsstyrelsen om att binda nivån på riksdagsledamöternas grundarvode till 100 procent av ett prisbasbelopp per månad (yrkande 5) och om en översyn av hur de extra ersättningar som finns för uppdrag direkt knutna till riksdagsarbetet kan avskaffas (yrkande 6). Motionärerna anför att riksdagsledamöternas höga arvoden riskerar att skapa en förtroendeklyfta mellan ledamöterna och det folk de representerar. Höga arvoden innebär dessutom en stor kostnad för staten. Vidare anføres att de extra ersättningarna ska kompensera för att uppdraget är särskilt arbetskrävande. Enligt motionärerna är det dock möjligt att fördela arbetsuppgifter inom en riksdagsgrupp för att avlasta den som har ett särskilt uppdrag.

Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD) begär i motion 2025/26:3076 yrkande 2 ett tillkännagivande till riksdagsstyrelsen om att se över möjligheten till ett nytt tvådelat arvodessystem för riksdagsledamöter där en del grundar sig på arbetsbelastning och den andra ligger fast. Motionärerna anför att riksdagsledamöternas arbetsbelastning skiljer sig åt beroende på vilka uppdrag de har, exempelvis kan en ledamot vara partigruppens talesperson för en fråga i ett arbetstyngt utskott. Den fasta delen bör, enligt motionärerna, utgöra den största delen av arvodet, och den del som baseras på arbetsbelastning bör vara förhållandevis liten.

I motion 2025/26:342 begär Bo Broman och Eric Westroth (båda SD) ett tillkännagivande till riksdagsstyrelsen om en ändring så att avgångsreglerna för riksdagsledamöter harmoniseras och blir lika för alla, oavsett om de valdes in före eller efter 2014.

Markus Wiechel (SD) begär i motion 2025/26:3066 tillkännagivanden till riksdagsstyrelsen om att göra den resepolicy som gäller för riksdagens

ledamöter mer flexibel (yrkande 3) och om att göra en översyn av ledamöternas medel för utrikes resor (yrkande 4). Motionären anför bl.a. att nuvarande praxis, som innebär att resor enbart får göras till och från en ledamots officiella bostad eller arbetsplats i Stockholm, är negativ ur miljöperspektiv och skapar ekonomiska och planeringsmässiga problem. Att en ledamot måste resa hem till Sverige igen innan han eller hon kan resa vidare tar tid och ekonomiska resurser i anspråk. Vidare anför motionären att det förhållandet att utnyttjade medel för ledamöternas enskilda utrikes tjänsteresor inte kan sparas till en kommande mandatperiod riskerar att leda till onödigt användning av medlen i syfte att ”tömma potten”. Enligt motionären bör därför en ledamot som blir omvald få behålla hela eller delar av de medel som inte har utnyttjats.

I motion 2025/26:3076 yrkande 1 begär Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD) ett tillkännagivande till riksdagsstyrelsen om att se över reglementet för övernattningslägenheter. Motionärerna anför att den faktiska restiden och andra faktiska omständigheter kring resandet bör vara avgörande för rätten till övernattningsbostad i stället för avståndet mellan hemmet och riksdagen. Restiden från olika orter till riksdagen kan, enligt motionärerna, variera mycket även om orterna ligger på samma avstånd från Stockholm, beroende på bl.a. möjligheten att utnyttja kollektivtrafik.

Cecilia Rönn (L) begär i motion 2025/26:700 ett tillkännagivande till riksdagsstyrelsen om tydligare regler och bättre kontroll vid behov av övernattningsbostad, där det bl.a. bör utredas hur kontroller av ledamöters boendesituation kan utföras, hur bestämmelserna om rätten till övernattningsbostad kan förtydligas och om riksdagsledamöter som på felaktiga grunder har fått ersättning för en övernattningsbostad inte bara ska vara återbetalningsskyldiga utan också ska betala en straffavgift.

Gällande rätt

En riksdagsledamot har, enligt 5 kap. 2 § riksdagsordningen (RO), rätt till arvode för sitt uppdrag. Ytterligare bestämmelser om arvode och ekonomiska villkor samt om återkrav och jämkning av arvode och andra ersättningar för ledamöter och ersättare finns i lagen (2016:1108) om ersättning till riksdagens ledamöter (ersättningslagen). Kompletterande bestämmelser till denna lag finns i riksdagsstyrelsens föreskrift och allmänna råd (RFS 2022:1) till lagen (2016:1108) om ersättning till riksdagens ledamöter (ersättningsföreskriften).

Enligt 3 kap. 2 § ersättningslagen har ledamöterna månadsarvoden vars storlek bestäms av Riksdagens arvodesnämnd, som är en myndighet under riksdagen. Arvodet uppgår för närvarande till 81 400 kronor per månad. Tilläggsarvode betalas för uppdrag som vice talman samt ordförande och vice ordförande i ett utskott eller i EU-nämnden (3 kap. 3–5 §§). Dessutom betalas enligt lagen (1989:185) om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ (arvodeslagen) tilläggsarvoden för uppdrag i exempelvis riksdagsstyrelsen och för styrelseuppdrag i andra riksdagsorgan.

En ledamot har rätt till ersättning för sina kostnader för en tjänsteresa (4 kap. 1 § ersättningslagen). Med tjänsteresa avses en resa som en ledamot gör som ett led i utövningen av sitt uppdrag som riksdagsledamot och som påbörjas på tjänstestället, under en pågående tjänsteresa eller på en förrättningsort samt avslutas på tjänstestället eller på en förrättningsort (1 kap. 2 § ersättningslagen). En riksdagsledamot har sitt tjänsteställe där han eller hon är folkbokförd, under förutsättning att det där finns en bostad som är inrättad för permanent boende för ledamoten och hans eller hennes familj och som även disponeras av ledamoten (1 kap. 3 a § ersättningslagen). Om bostaden inte uppfyller dessa krav är i stället riksdagen ledamotens tjänsteställe. En enskild utrikes tjänsteresa ska vara av värde för fullgörandet av riksdagsuppdraget och Riksdagsförvaltningen fastställer för varje valperiod ett belopp som en ledamot får använda för sådana resor (4 kap. 4 § ersättningslagen). Beloppet uppgår för närvarande till 60 000 kronor (3 kap. 8 § ersättningsföreskriften).

En ledamot beslutar själv om sina enskilda utrikes tjänsteresor till länder som ingår i Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, kandidatländer och potentiella kandidatländer för medlemskap i Europeiska unionen samt enskilda utrikes tjänsteresor till andra länder och områden som Riksdagsförvaltningen bestämmer (4 kap. 5 § ersättningslagen). Riksdagsförvaltningen, eller den som förvaltningen bestämmer, beslutar efter ansökan om andra enskilda utrikes tjänsteresor. En ansökan om att få genomföra en enskild utrikes tjänsteresa ska avslås bl.a. om resan inte är av värde för fullgörandet av riksdagsuppdraget (4 kap. 5 a § ersättningslagen). I ersättningsföreskriften finns bestämmelser om redovisning av sådana enskilda utrikes resor som ledamöterna själva får besluta om och Riksdagsförvaltningens uppföljning av sådana resor (3 kap. 14–16 §§).

En ledamot som har sitt tjänsteställe mer än 50 kilometer från riksdagen har rätt till en övernattningsbostad (6 kap. 1 § ersättningslagen). Med övernattningsbostad avses en övernattningslägenhet eller ett övernattningsrum inom Riksdagsförvaltningens bostadsbestånd eller ett motsvarande boende. En ledamot som har rätt till övernattningsbostad men som sällan behöver övernatta i Stockholm kan skriftligen avstå från rätten till övernattningsbostad och i stället vid ett fåtal tillfällen få ersättning för hotellövernattnings, eller tillgång till motsvarande boende, i Stockholm (6 kap. 2 § ersättningslagen). I stället för en övernattningsbostad kan en ledamot under vissa förutsättningar ha rätt till ersättning för eget boende med ett visst högsta belopp per månad, s.k. logiersättning (6 kap. 4 § ersättningslagen). Logiersättning lämnas inte med anledning av avtal som har ingåtts med en juridisk eller fysisk person som är att anse som närstående till ledamoten (6 kap. 4 § tredje stycket ersättningslagen). En ledamot betalar inte hyra för en övernattningsbostad.

Riksdagsförvaltningen prövar efter ansökan om en ledamot har rätt till övernattningsbostad eller logiersättning (6 kap. 6 § ersättningslagen). Vidare beslutar Riksdagsförvaltningen om vilka övernattningsbostäder som ska ställas till respektive partigrupps förfogande (6 kap. 7 § ersättningslagen).

Partigrupperna fördelar sedan respektive tilldelade övernattningsbostäder bland sina ledamöter som enligt Riksdagsförvaltningens beslut har rätt till en sådan (6 kap. 8 § ersättningslagen).

Det samlade regelverket för riksdagsledamöternas ekonomiska villkor, bl.a. ersättningslagen och arvodeslagen, var föremål för en översyn som ledde till vissa lagändringar 2017. Översynen omfattade såväl materiella som redaktionella frågor. Översynen, som redovisades i utredningsrapporten Vissa frågor om riksdagsledamöternas ersättningar (2013/14:URF1), resulterade bl.a. i den nu gällande ersättningslagen. Reglerna för hur riksdagsledamöternas arvode ska fastställas ändrades inte i samband med översynen (bet. 2016/17:KU3, rskr. 2016/17:35). I ersättningslagen infördes däremot, på förslag av Lagrådet, begreppet tjänsteresa och kravet att resan ska påbörjas och avslutas på tjänstestället, under en pågående tjänsteresa eller en förrättningsort, vilket innebar en kodifiering av gällande praxis (framst. 2015/16:RS7 s. 72 f.). Vidare behandlades frågan om införandet av en rätt till ersättning för resekostnader till att omfatta även resor från och till en annan bostad än bostaden på hemorten och en ort där ledamoten utövar sitt uppdrag som riksdagsledamot. Någon sådan utvidgning av möjligheten till ersättning för resekostnader föreslogs inte. När det gäller ledamöternas enskilda utrikes tjänsteresor infördes möjligheten för ledamöterna att själva besluta om vissa sådana tjänsteresor.

Den 1 juli 2022 trädde vissa ytterligare ändringar i ersättningslagen i kraft som bl.a. tar sikte på riksdagsledamöters rätt till ersättning för eget boende (framst. 2021/22:RS2, bet. 2021/22:KU22, rskr. 2021/22:232–233). Bestämmelserna om rätten till övernattningsbostad och logiersättning ändrades då så att det inte längre är fritt för en ledamot som är berättigad till övernattningsbostad att välja om ledamoten vill ha en sådan i riksdagens bestånd eller få ersättning för en egen övernattningslägenhet i form av logiersättning. Logiersättning betalas sedan dess bara ut om ledamotens behov av övernattningsbostad inte kan tillgodoses genom förvaltningens bestånd eller om det till följd av ledamotens personliga förhållanden finns särskilda skäl. Det är inte heller möjligt att utifrån ett avtal med en närstående fysisk eller juridisk person få logiersättning.

Det förtydligades också i ersättningslagen dels att en ledamot som har sitt tjänsteställe mer än 50 kilometer från Riksdagshuset har rätt till en övernattningsbostad i Riksdagsförvaltningens bostadsbestånd, dels att en ledamot kan bli återbetalningsskyldig för bl.a. logiersättningar som ledamoten har fått genom att lämna oriktiga uppgifter eller genom att inte fullgöra en uppgifts- eller anmälningsskyldighet. Det fanns i framställningen inget förslag om att också utdöma en straffavgift i sådana fall. Inte heller föreslogs några ändringar som innebär att rätten till övernattningsbostad ska avgöras av ledamotens restid till riksdagen.

När det gäller ersättning för resekostnader framhölls i framställningen att det bara är kostnader för tjänsteresor som kan ersättas. Att en ledamot väljer att utgå från eller avsluta en resa i t.ex. ett sommarboende medför att resan inte

är att betrakta som en tjänsteresa, eftersom ett sådant boende inte är ledamotens tjänsteställe. I fråga om ledamöternas enskilda utrikes tjänsteresor infördes en bestämmelse i ersättningslagen om att en sådan tjänsteresa ska vara av värde för fullgörandet av riksdagsuppdraget.

I ersättningslagen finns även bestämmelser om avgångsförmåner för riksdagsledamöter som lämnar uppdraget (12 och 13 kap.). Genom lagändringar som trädde i kraft i maj 2014 infördes ett nytt system för övergången till förvärvsarbete, ett s.k. omställningsstöd (se framst. 2012/13:RS7, bet. 2013/14:KU3, rskr. 2013/14:5). Det nya systemet gäller för ledamöter som valdes in i riksdagen 2014 eller senare. Det tidigare systemet med inkomstgaranti gäller för ledamöter som valdes in i riksdagen eller kom in som ersättare före valet 2014 under vissa närmare angivna förutsättningar.

Pågående arbete

2023 års riksdagsutredning – stödet till det parlamentariska arbetet och ledamotskapet m.m.

Den parlamentariska kommittén, 2023 års riksdagsutredning, hade i uppdrag att göra en översyn av stödet till den parlamentariska beslutsprocessen och ledamotskapet i riksdagen samt vissa övriga frågor om riksdagsarbetet och riksdagsledamöters villkor. I sitt betänkandet gör kommittén bl.a. vissa uttalanden om några frågor om utrikes resor (2024/25:URF1 s. 197 f.). Kommitténs uttalanden rör resor till EU:s institutioner och resor inom Norden. I samband med uttalandena konstaterar kommittén att få ledamöter använder alla medel som finns tillgängliga för enskilda utrikes tjänsteresor och att en stor del av de medel som finns tillgängliga för utrikes resor inte förbrukas. Något förslag som innebär att outnyttjade medel ska kunna sparas till nästa valperiod lämnades inte av kommittén.

Betänkandet bereds av riksdagsstyrelsen som förväntas överlämna en framställning till riksdagen under våren 2026.

Utredning om vissa frågor gällande riksdagsledamöternas ersättningar m.m.

Riksdagsstyrelsen beslutade den 19 februari 2025 att tillsätta en utredning med uppdrag att utreda vissa frågor gällande riksdagsledamöternas ersättningar m.m. (dnr 692-2024/25). Den 11 juni 2025 beslutade riksdagsstyrelsen om tilläggsdirektiv till utredningen (dnr 1832-2024/25). Utredningen ska bl.a. utvärdera stödet för återgång till förvärvsarbete och göra en genomlysning och revidering av avräkningsreglerna för avgångsförmånerna, i både omställningsstödet och inkomstgarantin. Utredningen ska även se över och lämna förslag som rör arvoden till riksdagens delegationer till de interparlamentariska församlingarna, utreda och lämna förslag om reglerna för vissa studieresor samt ta fram förslag om att resor inom Norden och EU:s institutioner ska behandlas på samma sätt som inrikes resor.

Utredningen överlämnade i oktober 2025 delbetänkandet Översyn av vissa av ledamöternas ersättningar och stöd för återgång till arbete (2025/26:URF1). Vissa ändringar i ersättningslagen och arvodeslagen föreslås och ändringarna avser bl.a. avräkningsreglerna för det ekonomiska omställningsstödet (s. 46 f.). Genom förslaget blir avräkningsreglerna i inkomstgarantin och det ekonomiska omställningsstödet mer likställda vid beaktandet av inkomster. För de som får ekonomiskt omställningsstöd innebär förslaget en viss minskad avräkning. Det föreslås inte några ändringar när det gäller avräkningsreglerna för inkomstgarantin.

Vidare föreslår utredningen att det ska införas ett särskilt arvode för ordförande och vice ordförande i de delegationer till mellanfolkliga organisationer som riksdagen enligt internationella överenskommelser har förbundit sig att utse ledamöter till (s. 84 f.). Det gäller den svenska delegationen till Nordiska rådet, den svenska delegationen till Europarådets parlamentariska församling och den svenska delegationen till den parlamentariska församlingen vid Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE). Arvodet föreslås vara ett fast månadsarvode om 4 procent av arvodet som riksdagsledamot för en ordförande och 2 procent för en vice ordförande. Samtidigt föreslås att arvodet till ledamöter av arbetsutskott i Nordiska rådets svenska delegation slopas.

Vissa förslag i delbetänkandet innebär lagändringar som föreslås träda i kraft den 1 oktober 2026 medan andra föreslås träda i kraft den 1 januari 2027.

Delbetänkandet bereds av riksdagsstyrelsen. Utredningens uppdrag ska slutredovisas den 31 januari 2026.

Riksdagsdirektörens beslut om översyn av regelverket för flygklasser

Riksdagsdirektören beslutade den 9 oktober 2025 om uppdrag om översyn av regelverket för flygklasser (dnr 290-2025/26). Enligt beslutet uppdrar riksdagsdirektören åt chefen för Riksdagsförvaltningens förvaltningsavdelning att se över de regler och allmänna råd som gäller för vilka flygklasser som bl.a. ledamöter kan boka. Översynen syftar till att undersöka om regelverket kan göras tydligare. I uppdraget ingår att göra en jämförelse av motsvarande regleringar för ledamöter i Norden och övriga EU-länder. Uppdraget ska redovisas den 30 januari 2026.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har tidigare behandlat motionsyrkanden om arvodenas storlek och hur dessa ska bestämmas. Utskottet har då konstaterat att dessa frågor har varit föremål för ingående bedömningar genom åren och att olika system för att bestämma arvoden har prövats. Utskottet har varit av uppfattningen att dagens ordning har fungerat väl. Utskottet har också framhållit att de uppdrag som ersätts enligt arvodeslagen är sådana som tillkommer utöver det ordinarie riksdagsuppdraget och som ofta medför ett betydande merarbete i fråga om ansvar, inläsning och tidsåtgång. Det har därför enligt utskottet varit motiverat

med de särskilda arvoden som betalas ut. Motionerna har därför avstyrkts (se bl.a. bet. 2006/07:KU4, bet. 2010/11:KU19, bet. 2012/13:KU17, bet. 2014/15:KU6, bet. 2016/17:KU3, bet. 2017/18:KU27, bet. 2018/19:KU22, bet. 2019/20:KU9, bet. 2021/22:KU35, bet. 2022/23:KU18 och bet. 2023/24:KU14).

Utskottet avstyrkte våren 2022 ett motionsyrkande om att den faktiska restiden i stället för avståndet bör vara avgörande för rätten till övernattningsbostad (bet. 2021/22:KU35). Utskottet hänvisade då till att frågor om rätten till övernattningsbostad nyligen hade övervägts utan att några förändringar föreslagits. Utskottet har även vid flera tillfällen, senast våren 2022, behandlat motionsyrkanden om ledamöters tjänsteresor. Bland annat med hänvisning till att vissa frågor om riksdagsledamöters tjänsteresor har omfattats av tidigare översyner av ledamöters ekonomiska villkor, har utskottet avstyrkt motionsyrkanden som rört sådana frågor (bet. 2013/14:KU15, bet. 2014/15:KU6, bet. 2017/18:KU27, bet. 2018/19:KU22, bet. 2019/20:KU9 och bet. 2021/22:KU35).

Våren 2025 vidhöll utskottet sin uppfattning att gällande regelverk för att bestämma storleken på arvodet för uppdraget som riksdagsledamot har fungerat väl (bet. 2024/25:KU14). Detsamma gäller de uppdrag som ersätts enligt arvodeslagen; de är som utskottet tidigare har framhållit sådana som tillkommer utöver det ordinarie riksdagsuppdraget och som ofta medför ett betydande merarbete i fråga om ansvar, inläsning och tidsåtgång. Det är därför enligt utskottet motiverat med de särskilda arvoden som betalas ut. Motionsyrkandena om arvodenas storlek och hur de ska bestämmas avstyrktes. Vänsterpartiet reserverade sig.

Utskottet konstaterade vidare att frågor om riksdagsledamöternas ersättningar nyligen hade varit föremål för översyn utan att någon ändring hade föreslagits när det gäller hur tjänsteställets avstånd till riksdagen bör beräknas. Mot denna bakgrund avstyrktes motionsyrkandet om att den faktiska restiden bör ligga till grund för bedömningen av rätten till övernattningsbostad. Det finns slutligen enligt utskottet en ordning för att motverka felaktiga utbetalningar av ersättningar kopplade till riksdagsuppdraget. Utskottet pekade i sammanhanget på vikten av information och stöd till riksdagens ledamöter så att felaktigheter i så stor utsträckning som möjligt kan undvikas. Det saknades anledning för utskottet att ta sådana initiativ som efterfrågades om åtgärder mot missbruk respektive straffavgifter. Motionsyrkandena om detta avstyrktes.

När det gäller skillnaderna i ersättning för ledamöter som omfattas av 12 kap. respektive 13 kap. ersättningslagen gjorde utskottet vissa uttalanden i lagärendet (bet. 2013/14:KU3 s. 23 f., som gällde bl.a. den dåvarande lagen [1994:1065] om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter). Utskottet vidhöll våren 2025 tidigare uttalanden om att en riksdagsledamot har ett berättigat intresse av att förutsättningarna för uppdraget inte ändras under uppdragstiden (bet. 2024/25:KU14). Enligt utskottet är det också viktigt att det finns en förutsebarhet i fråga om ledamotsuppdragets villkor så att väl lämpade

personer känner sig motiverade att ta på sig uppdraget som riksdagsledamot. Skillnaderna mellan det system som enkelt uttryckt gällde före 2014 och det som gäller för senare invalda riksdagsledamöter är betydande, och utskottet såg liksom tidigare inte skäl att låta det nya systemet fullt ut ersätta det tidigare för dem som redan var invalda 2013/14. Motionsyrkandet om en ändring av avgångsreglerna avstyrktes.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vidhåller sin uppfattning att gällande regelverk för att bestämma storleken på arvudet för uppdraget som riksdagsledamot har fungerat väl. Detsamma gäller de uppdrag som ersätts enligt arvodeslagen; de är som utskottet tidigare har framhållit sådana som tillkommer utöver det ordinarie riksdagsuppdraget och som ofta medför ett betydande merarbete i fråga om ansvar, inläsning och tidsåtgång. Det är därför enligt utskottet motiverat med de särskilda arvoden som betalas ut. Utskottet noterar att vissa frågor gällande riksdagsledamöternas ersättningar m.m. för närvarande utreds och att delbetänkandet Översyn av vissa av ledamöternas ersättningar och stöd för återgång till arbete bereds. Motionsyrkandena om arvodenas storlek och hur de ska bestämmas avstyrks.

Utskottet konstaterar vidare att frågor om riksdagsledamöternas ersättningar tidigare har varit föremål för översyn utan att någon ändring har föreslagits när det gäller hur tjänsteställets avstånd till riksdagen bör beräknas. Någon ändring av vilka resor som ledamöterna kan få ersättning för föreslogs inte heller och frågan om användning av outnyttjade medel för utrikes resor berördes inte. Den sistnämnda frågan berördes inte heller av 2023 års riksdagsutredning, vars betänkande nu bereds. Mot denna bakgrund avstyrks motionsyrkandena om att den faktiska restiden bör ligga till grund för bedömningen av rätten till övernattningsbostad, att göra riksdagens resepolicy mer flexibel och att göra en översyn av ledamöternas medel för utrikes resor.

Vidare noterar utskottet att det finns en ordning för att motverka felaktiga utbetalningar av ersättningar kopplade till riksdagsuppdraget. Utskottet vill i sammanhanget peka på vikten av information och stöd till riksdagens ledamöter så att felaktigheter i så stor utsträckning som möjligt kan undvikas. Det saknas anledning för utskottet att ta ett sådant initiativ som efterfrågas om straffavgifter. Motionen om detta avstyrks.

Utskottet vidhåller att en riksdagsledamot har ett berättigat intresse av att förutsättningarna för uppdraget inte ändras under uppdragstiden. Det är också viktigt att det finns en förutsebarhet i fråga om ledamotsuppdragets villkor så att väl lämpade personer känner sig motiverade att ta på sig uppdraget som riksdagsledamot. Skillnaderna mellan det system som enkelt uttryckt gällde före 2014 och det som gäller för senare invalda riksdagsledamöter är betydande och utskottet ser liksom tidigare inte skäl att låta det nya systemet fullt ut ersätta det tidigare för dem som redan var invalda 2013/14. Utskottet noterar att vissa frågor gällande riksdagsledamöternas ersättningar m.m. för

närvarande utreds och att delbetänkandet Översyn av vissa av ledamöternas ersättningar och stöd för återgång till arbete bereds. Det arbete som pågår bör inte föregripas. Motionsyrkandet avstyrks.

Översyn av förtroendevaldas villkor m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om möjligheterna för förtroendevalda att kombinera förtroendeuppdrag med arbete och familjeliv, om riksdagsledamöternas förutsättningar att resurseffektivt och tidseffektivt utveckla arbetet i Sveriges riksdag samt om att riksdagsledamöterna ska tjänstgöra inom totalförsvaret eller andra samhällsviktiga områden under sommaruppehållet.

Jämför reservation 3 (C).

Motionerna

Muharrem Demirok m.fl. (C) begär i kommittémotion 2025/26:3583 yrkande 19 ett tillkännagivande till riksdagsstyrelsen om att förtroendevalda måste få bättre möjligheter att kombinera förtroendeuppdrag med arbete och familjeliv. En sådan kombination skulle, enligt motionärerna, uppmuntra och underlätta för fler att söka sig till förtroendeuppdrag.

Ann-Sofie Lifvenhage (M) begär i motion 2025/26:1406 ett tillkännagivande till riksdagsstyrelsen om en översyn av riksdagsledamöters förutsättningar att resurseffektivt och tidseffektivt utveckla arbetet i Sveriges riksdag. Enligt motionären bör det kunna förutsättas att riksdagens ledamöter har möjlighet att arbeta effektivt, med ny tillgänglig teknik och under förutsättningar som gör att tiden på plats i riksdagen kan räcka till så mycket som möjligt. En översyn av tidsanvändning och energitjuvar skulle göra att ledamöterna kan få ut mer av varje arbetsdag, anför motionären. Som exempel anger hon att möjligheten att ställa frågor till ministrarna under veckans frågestund bör vara tydligare utifrån vilka som är prioriterade att ställa en fråga och vilka som står på ”reservplats”. En ledamot som inte hinner ställa sin fråga kan, enligt motionären, utnyttja tiden till annat arbete.

I motion 2025/26:1663 begär Carl Nordblom (M) ett tillkännagivande till riksdagsstyrelsen om att överväga att riksdagens ledamöter under sommaruppehållet ska tjänstgöra en period inom totalförsvaret eller andra samhällsviktiga områden. I och med det oroliga omvärldsläget bör, enligt motionären, riksdagens ledamöter avlasta, lära och bidra till samhället när verksamheten i riksdagen är begränsad.

Gällande ordning m.m.

Riksdagens sammanträden

Riksdagens sammanträden ska enligt 4 kap. 1 § regeringsformen (RF) hållas i Stockholm, om inte riksdagen eller talmannen bestämmer annat med hänsyn till riksdagens säkerhet eller frihet. Utskotten och EU-nämnden sammanträder enligt 7 kap. 15 § riksdagsordningen (RO) när riksdagsarbetet kräver det. Det finns inga bestämmelser om att ett visst antal ledamöter måste vara närvarande för att ett sammanträde med ett utskott eller EU-nämnden ska kunna äga rum. Med närvaro avses personlig inställelse, dvs. att ledamoten är på plats.

Det kan i undantagsfall förekomma att en ledamot deltar i ett sammanträde genom att vara uppkopplad per telefon. Ledamoten anses under sådana förhållanden inte vara närvarande vid sammanträdet och att delta per telefon anses kunna komma i fråga endast när det gäller en dagordningspunkt som avser informationsinhämtning. I EU-nämnden, som är ett organ med rådgivande uppgifter som inte bereder några riksdagsärenden och där det ibland förekommer sammanträden på obekvämtid och med kort varsel, tillämpas en ordning som innebär att ledamöter i högre utsträckning deltar per telefon.

Om det finns synnerliga skäl får riksdagen eller talmannen besluta att deltagande på distans vid utskottssammanträden får medges (tilläggsbestämmelse 7.16.1 RO). Om ett sådant beslut har fattats får ett utskott medge att en ledamot eller en suppleant deltar på distans vid ett sammanträde. En ledamot eller en suppleant som deltar på distans ska anses närvarande vid sammanträdet. Den som leder sammanträdet får däremot inte delta på distans. Kravet på synnerliga skäl innebär att det endast är i rena undantagsfall och under extraordinära förhållanden, t.ex. under en pandemi, som en ledamot bör kunna medges att delta på distans (bet. 2019/20:KU16). I situationer när det inte finns synnerliga skäl förutsätts alltså fysisk närvaro vid sammanträden. I EU-nämnden får ett distansdeltagande medges om det finns särskilda skäl.

Riksdagens arbete under coronapandemin har följts upp av den parlamentariskt sammansatta kommittén Riksdagens coronakommitté. Kommittén lämnade sitt betänkande Riksdagen under coronapandemin 2020 i november 2021 (2021/22:URF1). Den konstaterade bl.a. att det råder en splittrad bild bland de ledamöter som deltagit i kommitténs enkät när det gäller synen på distansarbete. Det redovisas ett antal för- och nackdelar med att behålla eller utöka möjligheterna till distansarbete även under ett s.k. nytt normalläge.

Riksdagsstyrelsens framställning med anledning av uppföljningen Riksdagen under coronapandemin (framst. 2021/22:RS6) behandlades av konstitutionsutskottet under våren 2022 i betänkande 2021/22:KU23. Utskottet underströk då betydelsen av fysiska möten för konstruktiva och tillitsfulla överläggningar och samtal ledamöter emellan. Utskottet erinrade om att möjligheten till distansdeltagande endast är aktuell i extraordinära situationer men ville samtidigt också framhålla att den digitala tekniken

öppnar upp för nya arbetssätt och skapar förutsättningar för en utökad interaktion med det övriga samhället. En fortsatt utveckling av såväl de tekniska som de lokalmässiga förutsättningarna för digitala inslag i riksdagsarbetet bör därför enligt utskottet eftersträvas.

Kommittén om beredskap enligt regeringsformen redovisade sitt uppdrag i betänkandet Stärkt konstitutionell beredskap (SOU 2023:75) som behandlades i regeringens proposition 2024/25:155. I propositionen föreslår regeringen att regeringsformen inte längre ska hindra att riksdagen vid behov föreskriver i riksdagsordningen att sammanträden får hållas helt digitalt av hänsyn till riksdagens säkerhet eller frihet eller andra tvingande skäl. I propositionen gör regeringen följande uttalanden i fråga om fysisk närvaro vid riksdagens sammanträden (s. 27):

Regeringen anser i liket med kommittén att riksdagens ledamöter bör ges goda förutsättningar att utföra sitt uppdrag och att större möjligheter till distansarbete i och för sig skulle kunna göra riksdagsarbetet mer flexibelt och underlätta för många ledamöter. Samtidigt skiljer sig riksdagsuppdraget på flera sätt från andra arbeten (framst. 2012/13:RS7 s. 29 och 30, 2012/13:URF1 s. 34–38 och 2020/21:URF2 s. 104 och 105). Som kommittén framhåller har riksdagens ledamöter olika politisk hemvist och kan behöva söka överenskommelser inom och över partigränserna. En betydande del av riksdagsarbetet utgörs därmed av överläggningar mellan ledamöterna. I utskotten har ledamöterna möjlighet att under förtroliga former diskutera frågor vid slutna sammanträden. Regeringen anser precis som kommittén att fysiska möten har stor betydelse för att sådana överläggningar och samtal ska kunna ske under tillitsfulla former och bli konstruktiva. Att ledamöterna träffas i riksdagshuset och där utövar sitt uppdrag ger också en stark legitimitet åt verksamheten. Det har vidare ett högt symbolvärde och främjar informella kontakter och åsiktsutbyten mellan ledamöterna i anslutning till sammanträdena. Kommittén anger att om det centrala riksdagsarbetet i högre grad skulle utföras av ledamöter som inte är på plats i riksdagen finns en risk för att kvaliteten på arbetet påverkas negativt. Det kan på sikt påverka allmänhetens förtroende för riksdagen. Regeringen har ingen annan uppfattning än kommittén i det avseendet.

Regeringen anser vidare att det kan vara svårt att upprätthålla samma mötes säkerhet om ledamöter deltar på distans som vid sammanträden där alla är närvarande på plats. Detta påpekas också av såväl kommittén som flera remissinstanser. Det handlar exempelvis om att kunna säkerställa att ingen utomstående tar del av vad som sägs vid ett slutet sammanträde och att varje ledamot kan delta och fatta beslut utan otillåten påverkan eller hot. Som kommittén anger är det angeläget att sådana grundläggande intressen kan tillgodoses. Ett beroende av digital teknik kan innebära en ökad sårbarhet och större möjligheter för obehöriga att påverka riksdagens verksamhet. Detta talar enligt regeringens mening starkt för att digitala sammanträden liksom hittills enbart bör komma i fråga i särskilda fall.

Sammantaget delar regeringen, i likhet med samtliga remissinstanser som yttrar sig, kommitténs uppfattning att riksdagens sammanträden liksom hittills som huvudregel bör hållas med ledamöterna fysiskt närvarande på den plats där sammanträdet hålls.

Konstitutionsutskottet ställde sig bakom regeringens förslag som riksdagen antog som vilande (bet. 2025/26:KU8, rskr. 2025/26:79).

Muntliga frågor

Talmannen eller, i hans eller hennes ställe, någon av de vice talmännen leder riksdagsarbetet (4 kap. 2 § RO). Gruppledarna ska samråda med talmannen om arbetet i kammaren (4 kap. 3 § och 6 kap. 20 § RO).

En muntlig fråga till ett statsråd ställs vid en frågestund som anordnas i kammaren och frågan besvaras omedelbart av ett statsråd. Talmannen beslutar om vem som ska få ordet vid en frågestund och får besluta om en begränsning av anförandena till högst en minut (8 kap. 8 § RO).

En frågestund anordnas varje torsdag under de veckor som kammaren sammanträder (tilläggsbestämmelse 8.8.1 RO). Om riksdagsarbetet kräver det får talmannen besluta att frågestunden ska anordnas någon annan dag än en torsdag eller ställas in. Regeringskansliet ska i god tid i förväg anmäla till Riksdagsförvaltningen vilka statsråd som kommer att vara närvarande vid en frågestund. Meddelande om detta lämnas till ledamöterna på det sätt som talmannen bestämmer.

Enligt talmannens beslut om frågestund, som senast bekräftades den 28 september 2022 efter samråd med gruppledarna samma dag, har alla ledamöter som får ordet rätt till en fråga på längst en minut med ett svar från statsrådet på längst en minut. Den eventuellt kompletterade frågan och svaret får ta längst en halv minut. Tiden för frågestunden är cirka en timme, men behöver inte strikt avbrytas efter en timme om tjänstgörande talman bedömer att ytterligare frågor bör få ställas. Sedan tidigare har en överenskommelse träffats om partiföreträdare och prioriterade talare vid frågestunden. Varje partigrupp har rätt att anmäla en prioriterad frågeställare som normalt kan räkna med att få ordet för minst en följdfråga eller kommentar. Vanligen får statsrådet det sista inlägget i ett replikskifte men talmannen kan om det finns skäl ge frågeställaren ordet för ett avslutande inlägg. Målsättningen har varit att företrädare för oppositionspartier ska få ställa en större andel av frågorna.

Ledighet från uppdraget som riksdagsledamot

Uppdraget som riksdagsledamot är ett förtroendeuppdrag och inte en anställning. En ledamot är alltid ”i tjänst” och utför sitt uppdrag under årets alla dagar. En ledamot kan inte ta ut semester.

Efter ansökan kan en riksdagsledamot få ledigt från sitt uppdrag (5 kap. 3 § RO). Prövningen av ledighetsansökan görs av talmannen eller riksdagen (5 kap. 4 § RO). Kammaren beslutar om ledighet för andra skäl än sjukdom och föräldraledighet om ledigheten avser en period om en månad eller längre. I övriga fall beslutar talmannen. Det är praxis att vara mycket restriktiv med att bevilja riksdagsledamöter ledighet. I princip tillåts endast tjänstledighet för uppdrag som statssekreterare, sjuk- och föräldraledighet samt internationella uppdrag. Partiell ledighet medges inte.

Ersättning till riksdagens ledamöter

Lagen (2016:1108) om ersättning till riksdagens ledamöter (ersättningslagen) innehåller bestämmelser om ersättning till riksdagens ledamöter. En riksdagsledamot har bl.a. rätt till den tekniska och elektroniska utrustning, i enlighet med vad Riksdagsförvaltningen bestämmer, som behövs för att utöva riksdagsuppdraget (7 kap. 12 § ersättningslagen). Vidare finns i riksdagen en barnverksamhet; en ledamot har i mån av platstillgång rätt till tillfällig avgiftsfri barnverksamhet för barn i åldern ett till och med tolv år (8 kap. 1 och 2 §§ ersättningslagen).

Det samlade regelverket för riksdagsledamöternas ekonomiska villkor, bl.a. ersättningslagen, var föremål för en översyn som ledde till vissa lagändringar 2017. Översynen omfattade såväl materiella som redaktionella frågor. Översynen, som redovisades i utredningsrapporten Vissa frågor om riksdagsledamöternas ersättningar (2013/14:URF1), resulterade bl.a. i den nu gällande ersättningslagen. Reglerna om att Riksdagsförvaltningen ska tillhandahålla en ledamot den tekniska utrustning som han eller hon behöver togs in i ersättningslagen (framst. 2015/16:RS7, bet. 2016/17:KU3, rskr. 2016/17:35). Den 1 juli 2022 trädde vissa ytterligare ändringar i ersättningslagen i kraft (framst. 2021/22:RS2, bet. 2021/22:KU22, rskr. 2021/22:232–233).

Pågående arbete

2023 års riksdagsutredning – stödet till det parlamentariska arbetet och ledamotskapet m.m.

Den parlamentariska kommittén, 2023 års riksdagsutredning, hade i uppdrag att göra en översyn av stödet till den parlamentariska beslutsprocessen och ledamotskapet i riksdagen samt vissa övriga frågor om riksdagsarbetet och riksdagsledamöters villkor. När det gäller möjligheten till föräldraledighet eller sjukledighet för en del av en dag skulle kommittén bl.a. överväga om det finns behov av att tydliggöra den nuvarande ordningen eller om förhållandena har ändrats sedan den senaste översynen gjordes och om det därför finns skäl att nu göra en annan bedömning i fråga om rätten till ledighet under en del av en dag för riksdagsledamöter.

I sitt betänkande Ledamoten i fokus – stödet till det parlamentariska arbetet och ledamotskapet bedömer kommittén att det krävs ett väl fungerande stöd till den parlamentariska processen för att riksdagsarbetet ska fungera och för att riksdagen fullt ut ska kunna fullgöra sina funktioner i statsskicket (2024/25:URF1 s. 176 f.). Detta stöd är Riksdagsförvaltningens kärnuppgift, både genom biträde till kammaren, utskotten och EU-nämnden och genom att kringverksamheterna är utformade med kärnuppgiften i fokus. Kommittén understryker vikten av att planerings- och samordningsarbetet i Riksdagsförvaltningen organiseras och genomförs så att den parlamentariska processen prioriteras och är i främsta fokus. Vidare hänvisar kommittén till att

ordförandekonferensen är ett forum för diskussioner av utskotts- och kammar-gemensamma frågor.

I fråga om stödet till ledamöternas administrativa och praktiska uppgifter konstaterar kommittén att många ledamöter upplever att den administrativa bördan har ökat betydligt under senare år (s. 182 f.). Enligt kommittén är det angeläget att ledamöterna ges de bästa förutsättningarna att utföra sitt uppdrag. En utgångspunkt för kommitténs arbete är att den administrativa bördan för ledamöterna ska minska och kommittén lämnar därför olika förslag med det syftet. Kommittén föreslår bl.a. ett förbättrat stöd vid bokning och redovisning av tjänsteresor och även när ledamöterna tar emot besöksgrupper. Enligt kommittén ska Riksdagsförvaltningen också skapa bättre förutsättningar för ledamöterna att kunna genomföra teknikfria möten.

När det gäller möjligheten till föräldraledighet eller sjukledighet för en del av en dag finns det enligt kommittén inte skäl att införa en rätt till partiell ledighet för riksdagens ledamöter och någon förändring av gällande regler och praxis bör således inte göras (s. 378 f.).

Betänkandet bereds av riksdagsstyrelsen som förväntas överlämna en framställning till riksdagen under våren 2026.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet konstaterade våren 2022 att frågor om riksdagens och utskottens arbetsformer varit föremål för utvärdering och överväganden av Riksdagens coronakommitté och att kommittén hade föreslagit att ytterligare överväganden görs när det bl.a. gäller alternativa upplägg av riksdagens arbete genom att kombinera arbetsveckor på plats i Stockholm med utökade möjligheter att utöva fler delar av riksdagsuppdraget på distans (bet. 2021/22:KU35). Vid behandlingen av riksdagsstyrelsens framställning med anledning av kommitténs uppföljning underströk utskottet betydelsen av fysiska möten för konstruktiva och tillitsfulla överläggningar och samtal ledamöter emellan (bet. 2021/22:KU23). Utskottet ville i detta sammanhang emellertid också framhålla de möjligheter som den digitala tekniken för med sig för riksdagsarbetet. Den öppnar enligt utskottet upp för nya arbetssätt och skapar förutsättningar för en ökad interaktion med det övriga samhället. En fortsatt utveckling av såväl de tekniska som de lokalmässiga förutsättningarna för digitala inslag i riksdagsarbetet bör därför enligt utskottet eftersträvas. Mot bakgrund av detta och det pågående arbetet i Kommittén om beredskap enligt regeringsformen såg utskottet inte skäl till något sådant tillkännagivande som efterfrågats (bet. 2021/22:KU35).

Våren 2023 vidhöll utskottet sitt ställningstagande (bet. 2022/23:KU18). Våren 2024 vidhöll utskottet sin tidigare uppfattning om vikten av att förtroendevalda ges goda förutsättningar för sitt uppdrag, om den särställning som uppdraget som riksdagsledamot har och om vikten av fysiska möten mellan riksdagens ledamöter m.m. Utskottet noterade det pågående arbetet med beredningen av utredningsbetänkandet Stärkt konstitutionell beredskap

och det pågående arbetet i 2023 års riksdagsutredning, och ansåg att detta arbete inte borde föregripas. Mot den bakgrunden fann utskottet inte skäl till att ta något initiativ (bet. 2023/24:KU14). Utskottet vidhöll återigen sitt ställningstagande våren 2025 (bet. 2024/25:KU14). Centerpartiet reserverade sig.

Ett motionsyrkande om förändring i debattordningen vid riksdagens frågestunder har tidigare avstyrkts av utskottet (bet. 2005/06:KU21). Utskottet konstaterade att en riksdagskommitté, som haft i uppdrag att arbeta med beredning av frågor som rör utvecklingen av riksdagens arbetsformer, gjort bedömningen att försöket med statsministerns frågestund varit lyckad och att formen fungerar väl.

Utskottet har tidigare behandlat motioner som rört frågan om möjligheten för en ledamot att ha ytterligare arbete eller uppdrag utöver riksdagsarbetet. Utskottet har då uttalat att det finns ett värde i att riksdagsledamöter kan vara aktiva i samhället vid sidan av det politiska arbetet. För många ledamöter kan det dessutom vara ett fundamentalt intresse att genom att fullgöra visst arbete inom ramen för sin yrkesverksamhet vidmakthålla den kompetens och den verksamhet som behövs för att kunna åtgå i full verksamhet i yrket efter riksdagsuppdraget. Enligt utskottet måste det i första hand vara en uppgift för den enskilda ledamoten att själv avgöra om hans eller hennes arbetssituation medger ett utrymme att fullgöra andra uppgifter – även lönearbete – än de som hänger samman med riksdagsuppdraget. Ytterst är det självfallet väljarna som i val avgör saken. Det kunde enligt utskottet inte heller bortses från att en reglering i syfte att förhindra visst arbete utanför riksdagen skulle kunna utesluta vissa grupper från möjligheten att åta sig ett uppdrag som riksdagsledamot. Motionsyrkandena har avstyrkts (bet. 2003/04:KU5, bet. 2004/05:KU29, bet. 2006/07:KU4, bet. 2008/09:KU15, bet. 2009/10:KU11 och 2010/11:KU19). Utskottet vidhöll sitt ställningstagande våren 2017 när ett motionsyrkande om att ledamöterna ska arbeta två veckor ute i verkligheten behandlades (bet. 2016/17:KU18). Enligt utskottet måste det i första hand vara en uppgift för den enskilda ledamoten att själv avgöra om hans eller hennes arbetssituation medger utrymme att fullgöra andra arbetsuppgifter – även lönearbete – än de som hänger samman med riksdagsuppdraget.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vidhåller alltså sin uppfattning om vikten av att förtroendevalda ges goda förutsättningar för sitt uppdrag, om den särställning som uppdraget som riksdagsledamot har och om vikten av fysiska möten mellan riksdagens ledamöter m.m. Utskottet noterar också det arbete som pågår med beredningen av betänkandet Ledamoten i fokus – stödet till det parlamentariska arbetet och ledamotskapet och anser att det arbetet inte bör föregripas. Vidare är det talmannen som leder riksdagsarbetet, och varje partigrupp ska utse en gruppledare som ska samråda med talmannen om arbetet i kammaren. Utskottet noterar talmannens beslut om frågestund som senast bekräftades i

september 2022 efter samråd med gruppledarna. Mot denna bakgrund avstyrks motionsyrkandena om möjligheterna att kombinera förtroendeuppdrag med arbete och familjeliv samt om ledamöternas förutsättningar att effektivt utveckla arbetet i Sveriges riksdag.

Som utskottet tidigare har uttalat finns det ett värde i att riksdagsledamöter kan vara aktiva i samhället vid sidan av det politiska arbetet. För många ledamöter kan det dessutom vara ett fundamentalt intresse att genom att fullgöra visst arbete inom ramen för sin yrkesverksamhet vidmakthålla den kompetens och den verksamhet som behövs för att kunna återgå i full verksamhet i yrket efter riksdagsuppdraget. Utskottet vidhåller dock att det i första hand måste vara en uppgift för den enskilda ledamoten att själv avgöra om hans eller hennes arbetssituation ger utrymme att fullgöra andra uppgifter än de som hänger samman med riksdagsuppdraget. Ytterst är det självfallet väljarna som i val avgör saken. Det kan inte heller bortses från att en reglering som ålägger riksdagens ledamöter att utföra arbete utanför riksdagen skulle kunna utesluta vissa grupper från möjligheten att åta sig ett uppdrag som riksdagsledamot. Motionsyrkandet om att riksdagens ledamöter ska tjänstgöra inom andra områden under sommaruppehållet avstyrks.

Tillgänglighet i riksdagen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om att regelbundet se över tillgängligheten i riksdagens lokaler.

Jämför reservation 4 (V, MP).

Motionen

Ulrika Westerlund m.fl. (MP, M, L, S, C, SD, KD, V) begär i motion 2025/26:3534 ett tillkännagivande till riksdagsstyrelsen om att regelbundet se över tillgängligheten i riksdagens lokaler. Enligt motionärerna är tillgängligheten i riksdagen inte den bästa. Det förekommer bl.a. att hissar regelbundet är ur funktion eller att information om t.ex. hörslingor i olika rum inte stämmer. Att riksdagens lokaler är tillgängliga för alla är avgörande för riksdagens trovärdighet. Det vore, enligt motionärerna, också önskvärt att det på riksdagens bekostnad finns möjlighet att anlita teckentolk till stora arrangemang som t.ex. den årligt återkommande funktionsrättsriksdagen. Motionärerna anser att det bör införas en rutin som innebär att riksdagens lokalansvariga regelbundet genomför en översyn av tillgängligheten, föreslår förbättringar och tillgängliggör information om det aktuella läget i samtliga lokaler.

Gällande ordning

Det finns ett flertal olika regelverk som rör rättigheter för personer med funktionsnedsättning samt krav på tillgänglighet och användbarhet för dessa personer. Som en utgångspunkt kan till att börja med nämnas FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som antogs av FN:s generalförsamling den 13 december 2006. Konventionen förtydligar vad som krävs för att personer med funktionsnedsättning fullt ut ska få sina rättigheter uppfyllda som andra. Till konventionen hör ett fakultativt protokoll. Sverige har tillträtt konventionen och det fakultativa protokollet (prop. 2008/09:28, bet. 2008/09:SoU3, rskr. 2008/09:38). Vidare finns i plan- och bygglagen (2010:900) övergripande krav på tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga. Arbetsmiljölagen (1977:1160) innehåller bestämmelser om en arbetsgivares skyldigheter att genom anpassning av arbetsförhållanden eller andra lämpliga åtgärder ta hänsyn till arbetstagares särskilda förutsättningar för arbetet. Diskrimineringslagen (2008:567) har till ändamål att motverka diskriminering och på andra sätt främja lika rättigheter och möjligheter oavsett bl.a. funktionsnedsättning. Med diskriminering avses t.ex. att en person med en funktionsnedsättning missgynnas genom att åtgärder för tillgänglighet inte har vidtagits för att den personen ska komma i en jämförbar situation med personer utan funktionsnedsättning.

Myndigheten för delaktighet har till uppgift att verka för att det nationella målet för funktionshinderspolitiken uppnås (1 § förordningen [2024:78] med instruktion för Myndigheten för delaktighet). Myndigheten arbetar bl.a. med att främja, guida och stödja samhällets aktörer att genomföra sina uppdrag utifrån hela befolkningens behov och förutsättningar.

Inom Riksdagsförvaltningen beslutade riksdagsdirektören den 16 maj 2011 om Riksdagsförvaltningens policy för tillgänglighet (dnr 230-2486-2010/11, rev. 2017-10-05). Enligt policyn ska Riksdagsförvaltningen sträva efter att utforma och bedriva sin verksamhet så att den är tillgänglig för alla. Det innebär att förvaltningen ska använda Myndigheten för delaktighets riktlinjer för tillgänglighet som ett stöd i sitt arbete. I alla sammanhang ska Riksdagsförvaltningen visa omtanke och respekt för allas lika värde. Riksdagen ska vara en arbetsplats där personer med funktionsnedsättning kan arbeta på samma villkor som andra. Det innebär att arbetsförhållandena ska anpassas till människors olika förutsättningar i fysiskt och psykosocialt avseende. Personer med funktionsnedsättning ska kunna besöka riksdagen och ta del av riksdagens information på samma villkor som andra personer. Policyn ska beaktas i alla beslut om förvaltningens verksamhet, information och lokaler. Riksdagsdirektören har det yttersta ansvaret för att Riksdagsförvaltningen arbetar för att alla delar av verksamheten ska vara tillgänglig för alla.

Den 6 december 2018 fastställdes en handlingsplan för Riksdagsförvaltningens tillgänglighetsarbete (dnr 1032-2018/19). Enligt handlingsplanen arbetar Riksdagsförvaltningen kontinuerligt med att förbättra tillgängligheten i verksamheten. I samband med det renoveringsprogram som har

inletts görs ett omfattande arbete med att förbättra tillgängligheten till lokalerna. Stora delar av riksdagens byggnader på Helgeandsholmen har inventerats av en certifierad sakkunnig i tillgänglighet, framför allt de lokaler som allmänheten besöker. Övriga lokaler är inventerade internt enligt Myndigheten för delaktighets checklista för lokaler.

Riksdagsdirektören beslutade den 22 februari 2024 om Lokalförsörjningsplan för riksdagen och Riksdagsförvaltningen (dnr 1063-2023/24). Syftet med lokalförsörjningsplanen är att den ska fungera som ett stöd för att tydliggöra förutsättningarna för att med god framförhållning identifiera, planera samt tillgodose riksdagens och Riksdagsförvaltningens behov av verksamhetslokaler på ett effektivt sätt. Enligt lokalförsörjningsplanen arbetar Riksdagsförvaltningen kontinuerligt med att förbättra tillgängligheten och strävar efter att utforma och bedriva sin verksamhet så att den är tillgänglig för alla. Målsättningen är främst att enkelt avhjälpta hinder ska åtgärdas i lokaler där allmänheten har tillträde, men även arbetsplatser ska i möjligaste mån göras tillgängliga. Avvikelser från tillgänglighetskraven kan tillåtas där byggnadens kulturhistoriska värde, ursprungliga utformning eller planlösning måste prioriteras.

På riksdagens webbplats finns information om tillgänglighet i riksdagens lokaler. Av informationen framgår att riksdagen är ett öppet parlament och att alla som vill kan besöka öppna debatter och arrangemang eller gå på en visning. Riksdagsförvaltningen arbetar kontinuerligt med att förbättra tillgängligheten, bl.a. handlar det om att tillgänglighetsanpassa fler entréer och toaletter, installera fler automatiska dörröppnare och om att lägga till fler kontrastmarkeringar i trappor. Det finns två rullstolar att låna och det finns hissar och rullstolsliftar i alla lokaler där det förekommer guidning. Hörslingor finns i kammaren, de tidigare kammarsalarna och Skandiasalen. Det finns också guideutrustning för hörselförstärkning. Vidare finns det möjlighet att boka teckenspråkstolk för besök i riksdagen, t.ex. i samband med en visning. Riksdagen har även några taktila hjälpmedel som kan underlätta för besökare med nedsatt syn.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill framhålla vikten av att frågor som gäller tillgänglighet i riksdagens lokaler beaktas i riksdagens och Riksdagsförvaltningens verksamhet. Utskottet noterar Riksdagsförvaltningens policy för tillgänglighet och handlingsplanen för förvaltningens tillgänglighetsarbete. Vidare noterar utskottet att Riksdagsförvaltningen kontinuerligt arbetar med att förbättra tillgängligheten och strävar efter att utforma och bedriva sin verksamhet så att den är tillgänglig för alla. Mot den bakgrunden finner utskottet inte skäl att ta något sådant initiativ som motionärerna efterfrågar. Motionen avstyrks.

Teckenspråk i riksdagen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om teckenspråkstolkning i riksdagen.

Motionen

Eric Palmqvist (SD) begär i motion 2025/26:153 ett tillkännagivande till riksdagsstyrelsen om hörselskadades inkludering i den politiska debatten genom att betrakta teckenspråkstolkning av debatter i kammaren som normalfallet. Motionären anför att riksdagen är ett öppet parlament; medborgare kan ta del av debatter, arrangemang och dokument genom besök i riksdagen, sändningar på tv eller med hjälp av internet. För hörselskadade är det emellertid svårt att tillgodogöra sig och följa den politiska debatten och endast ett fåtal större debatter teckenspråkstolkas. De hörselskadade bör enligt motionären inkluderas i det politiska rummet genom att teckenspråkstolkning i kammaren blir en normalitet och inte ett undantagsfall.

Gällande ordning

På riksdagens webbplats finns en särskild sida med information på teckenspråk om bl.a. demokrati och hur riksdagen arbetar. Vissa av riksdagens beslut tolkas också till teckenspråk på webbplatsen.

Det är talmannen som bestämmer när debatter i kammaren ska tolkas till teckenspråk. För att öka tillgängligheten till debatter i kammaren för synskadade och personer med lässvårigheter föreslog kammarkansliet i en promemoria 2011 dels att inte bara namnet utan också partitillhörigheten ska anges när en ledamot får ordet för ett anförande, dels att det övervägs att mer systematiskt erbjuda tolkning till teckenspråk vid kammardebatter (dnr 016-2917-2010/11).

Talmannens beslut om tolkning till teckenspråk bekräftades senast den 28 september 2022 efter samråd med gruppledarna samma dag. Av beslutet framgår det att vissa kammardebatter av särskilt intresse teckenspråkstolkas sedan 2014. Även andra debatter kan teckenspråkstolkas om någon begär det. Talmannen fattar beslut i dessa fall. Följande debatter tolkas regelmässigt till teckenspråk:

- Riksmötets öppnande
- Partiledardebatt
- Debatt med anledning av budgetpropositionens avlämnande
- Debatt med anledning av avlämnande av vårpropositionen och vårändringsbudgeten
- Utrikespolitisk debatt

Enligt Riksdagsförvaltningens riktlinjer för tv-produktion och webbsändningar som beslutades av riksdagsdirektören den 28 september 2023 (dnr 655-2022/23) ska även aktiviteter under evenemanget Öppet hus tolkas till teckenspråk.

Talmannen har även fattat beslut om angivande av talareshörsamhet under debatterna. Det bekräftades senast den 28 september 2022 efter samråd med gruppledarna samma dag. Av beslutet framgår att talmannen beslutat om att inte bara namnet på den som har ordet för anförande uttalas utan även hörsamheten. Syftet är att öka tillgängligheten till debatterna i kammaren. Beslutet innebär att den tjänstgörande talmannen uttalar hörsamheten då ordet för anförande fördelas.

Inom Riksdagsförvaltningen pågår ett arbete med att införa AI-genererade undertexter (dnr 879-2023/24). Målet är att all video som publiceras till webb-tv-arkivet ska ha en undertext enligt det krav som ställs på tillgänglighet.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet konstaterade vid behandlingen av liknande motionsyrkanden våren 2022 att det är talmannen som leder arbetet i kammaren och som fattar beslut om vilka debatter som ska teckenspråkstolkas (bet. 2021/22:KU35). Det saknades enligt utskottet anledning att ta något sådant initiativ som efterfrågades i motionerna. Motionsyrkandena avstyrktes. Utskottet har därefter, senast våren 2025, vidhållit sitt ställningstagande att det är talmannen som leder arbetet i kammaren och som fattar beslut om vilka debatter som ska tolkas till teckenspråk (bet. 2022/23:KU18, bet. 2023/24:KU14 och bet. 2024/25:KU14).

Utskottets ställningstagande

Utskottet vidhåller sitt ställningstagande att det är talmannen som leder arbetet i kammaren och som fattar beslut om vilka debatter som ska tolkas till teckenspråk. Utskottet noterar vidare det arbete som pågår inom Riksdagsförvaltningen med att införa AI-genererade undertexter, med målsättningen att all video som publiceras till webb-tv-arkivet ska ha en undertext enligt det krav som ställs på tillgänglighet. Motionsyrkandet avstyrks därför.

Behandling av rekommendationer från Nordiska rådet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om riksdagsbehandling av rekommendationer från Nordiska rådet.

Motionen

Kjell-Arne Ottosson (KD) begär i motion 2025/26:3120 ett tillkännagivande till riksdagsstyrelsen om att riksdagen automatiskt ska behandla rekommendationer från Nordiska rådet. Motionären anför bl.a. att Nordiska rådet arbetar för att främja gemensamma nordiska intressen och lösa gränsöverskridande problem. Varje år fattar Nordiska rådet beslut om ett antal rekommendationer som syftar till att förbättra samarbetet och utvecklingen i regionen. Trots detta är det i dag upp till enskilda riksdagsledamöter att ta initiativ till att dessa rekommendationer tas upp till behandling i Sveriges riksdag. Genom att automatiskt behandla rekommendationer från Nordiska rådet i riksdagen skulle det kunna säkerställas att det nordiska samarbetet får den uppmärksamhet och det engagemang det förtjänar. Ett sådant förfarande skulle också främja en mer systematisk och strukturerad hantering av nordiska frågor i Sveriges riksdag.

Gällande ordning

Utöver regeringen och enskilda riksdagsledamöter har vissa riksdagsorgan rätt att göra framställningar till riksdagen som gäller vissa frågor; riksdagsstyrelsen, Riksbankens fullmäktige och direktion, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen får göra framställningar hos riksdagen i frågor som rör riksdagsorganets kompetens, organisation, personal eller verksamhetsformer, enligt 9 kap. 17 § riksdagsordningen (RO). Bestämmelsen möjliggör en mer vidsträckt framställningsrätt i särskilda fall för samtliga angivna organ utom Riksrevisionen, jfr bl.a. tilläggsbestämmelserna 9.17.2, 9.17.4 och 9.17.5 RO². Det finns även särskilda bestämmelser i lag om redogörelser till riksdagen från ett riksdagsorgan. Ärenden i riksdagen väcks även genom dokument från EU, enligt 9 kap. 20 § RO.

Delegationer till mellanfolkliga organ regleras i 13 kap. 18 § RO. Delegationer som väljs av kammaren ska årligen lämna en redogörelse för sin verksamhet till riksdagen. Enligt tilläggsbestämmelse 13.18.1 RO väljer riksdagen årligen 20 ledamöter i Nordiska rådets svenska delegation. Delegationen väljs efter riksmötets inledande för tiden till dess att ett nytt val av delegationen har ägt rum.

Inom ramen för Nordiska rådet samarbetar de nordiska ländernas samt de självstyrande områdena Färöarnas, Grönlands och Ålands parlament och regeringar. Samarbetet grundas på Helsingforsavtalet som undertecknades 1962. Samarbetet omfattar sociala och rättsliga frågor, kultur, ekonomi och näringsliv, kommunikationer, miljö och säkerhet. Helsingforsavtalet utesluter inte samarbete även på andra områden. Nordiska rådet har även utvecklat formerna för att ge en parlamentarisk dimension till samarbetet mellan regeringarna på det utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiska området.

² 2023 års riksdagsutredning – stödet till det parlamentariska arbetet och ledamotskapet m.m. föreslår en begränsning av riksdagsstyrelsens framställningsrätt genom en ändring i tilläggsbestämmelse 9.17.2 RO (2024/25:URF1 s. 256 f.).

Nordiska rådets slutsatser får oftast formen av en rekommendation som riktas till Nordiska ministerrådet eller en eller flera nordiska regeringar. Nordiska rådet följer upp och kontrollerar att rekommendationerna genomförs på bästa möjliga sätt. Den svenska delegationen bidrar till detta inom ramen för arbetet i Nordiska rådet men också genom förankring i riksdagens utskott och genom kontakter med regeringen samt med organisationer, civilsamhället och enskilda medborgare, enligt Nordiska rådets svenska delegations redogörelse för verksamheten under 2024 (redog. 2024/25:NR1 s. 6).

Nordiska rådets svenska delegation överlämnar årligen en redogörelse över sin verksamhet till riksdagen, enligt 13 kap. 18 § RO (senast redog. 2024/25:NR1). Redogörelsen behandlas i ett betänkande av utrikesutskottet där utskottet även brukar behandla bl.a. regeringens skrivelse Nordiskt samarbete (senast bet. 2024/25:UU14).

Tidigare riksdagsbehandling

Våren 2025 avstyrkte utskottet ett likalydande yrkande (bet. 2024/25:KU14). Utskottet noterade att Nordiska rådets slutsatser oftast får form av en rekommendation som riktas till Nordiska ministerrådet eller en eller flera nordiska regeringar samt att Nordiska rådet följer upp och kontrollerar att rekommendationerna genomförs på bästa möjliga sätt. Vidare noterade utskottet att Nordiska rådets svenska delegation årligen överlämnar en redogörelse över sin verksamhet till riksdagen och att denna behandlas av utrikesutskottet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet gör samma bedömning som tidigare om behandling av rekommendationer från Nordiska rådet och avstyrker motionen.

Tillträde till riksdagens lokaler

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om att avskaffa eller begränsa rätten för tidigare riksdagsledamöter att få tillträde till riksdagens lokaler.

Motionen

Helene Odenjung (L) begär i motion 2025/26:3611 ett tillkännagivande till riksdagsstyrelsen om att möjligheten för tidigare riksdagsledamöter att få ett s.k. veterankort bör avskaffas eller kraftigt begränsas. Motionären anför att det i dag finns en ålderdomlig tradition som innebär att den som tidigare har varit ledamot kan få ett kort för inpassering till riksdagen även efter avslutat uppdrag. Möjligheten ger, enligt motionären, tidigare ledamöter som arbetar

för olika särintressen tillgång till riksdagen och ledamöterna på ett sätt som kan ifrågasättas. Motionären anser att tillträdesrätten, som också kan ifrågasättas utifrån ett säkerhetsperspektiv, bör begränsas.

Gällande ordning

Tillträde till riksdagens lokaler

Tidigare riksdagsledamöter har sedan gammalt en rätt till tillträde till riksdagens lokaler som har ansetts vara motiverad med hänvisning till riksdagsledamotsuppdragets speciella karaktär. Rätten till tillträde för tidigare ledamöter var länge oreglerad men i dag finns bestämmelser om tillträdesrätten i riksdagsstyrelsens föreskrift (RFS 2019:1) om säkerhet och säkerhetsskydd i riksdagen, Riksdagsförvaltningen och partikanslierna (säkerhetsföreskriften). Föreskriften kompletterar lagen (2019:109) om säkerhetsskydd i riksdagen och dess myndigheter.

Riksdagsförvaltningen beslutar om rätt till tillträde till riksdagens lokaler för tidigare riksdagsledamöter (6 kap. 7 § säkerhetsföreskriften). När Riksdagsförvaltningen fattar beslut ska förvaltningen, utöver vad som följer av lagen om säkerhetsskydd i riksdagen och dess myndigheter, särskilt beakta behovet av skydd för uppgifter som det gäller sekretess för enligt offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) och intresset av att skydda teknisk och elektronisk utrustning samt stöldbegärlig egendom (6 kap. 8 § säkerhetsföreskriften). Beslutet får innebära att tillträdesrätten gäller vissa tider eller vissa utrymmen inom riksdagens lokaler. Lagen om säkerhetsskydd i riksdagen och dess myndigheter innehåller bestämmelser om säkerhetsskydd, dvs. skydd av säkerhetskänslig verksamhet. I lagen finns bestämmelser om säkerhetsåtgärder som tar sikte på bl.a. fysisk säkerhet (7–8 §§).

När Riksdagsförvaltningen har fattat beslut om rätt till tillträde för en tidigare riksdagsledamot får denna person ett passerkort som kan användas vid de bemannade entréerna till riksdagens lokaler under deras öppettider. En tidigare riksdagsledamot kan därmed bereda sig tillträde till lokalerna självständigt, dvs. inte enbart som besökare efter besöksanmälan. En tidigare ledamot får däremot inte passerkort med nyckelfunktion utan måste passera in genom de bemannade entréerna. Till skillnad från det som gäller för t.ex. de nuvarande riksdagsledamöterna och anställda vid Riksdagsförvaltningen måste en tidigare riksdagsledamot också gå igenom en säkerhetskontroll (röntgen och säkerhetsbågar) vid inpassering. Tidigare utfärdades passerkort till tidigare ledamöter med i princip obegränsad giltighetstid. De kort som utfärdas nu har en giltighetstid på ett år, därefter måste de förnyas.

Tidigare utredning

En särskild utredare har haft i uppdrag att göra en fortsatt översyn av regelverket om säkerhetsskydd i riksdagen och dess myndigheter. Denna särskilda utredare föreslog i betänkandet Kompletteringar till regelverket om

säkerhetsskydd i riksdagen och dess myndigheter att specialbestämmelserna om tidigare riksdagsledamöters rätt till tillträde skulle utmönstras (2020/21:URF3 s. 167 f.). Enligt utredningen skulle tidigare riksdagsledamöters behov av tillträde till riksdagens lokaler vara avgörande för bedömningen av vilka möjligheter till tillträde som skulle finnas för dem. Utredningen kunde inte se att det någon gång hade förts ett resonemang om just behovet, och argumentet om riksdagsledamotsuppdragets speciella karaktär kunde inte tas till intäkt för att det fanns ett behov av den vidsträckta tillträdesrätten. Inte heller det som hade kommit fram om ordningen i andra länder eller under samtalen med partigruppskanslierna kunde ge stöd för den gällande ordningen. Behovet av tillträde till riksdagens lokaler för tidigare riksdagsledamöter bedömdes kunna tillgodoses genom bestämmelserna om besökare i övrigt.

Den särskilda utredarens förslag till ändringar i fråga om tillträdesrätten för tidigare riksdagsledamöter behandlades av Riksdagsförvaltningen i en promemoria där även andra förslag till ändringar i säkerhetsföreskriften togs upp (dnr 2145-2021/22 s. 52 f.). Riksdagsförvaltningen ansåg, till skillnad från utredningen, att det borde införas en möjlighet för förvaltningen att besluta om rätt till tillträde till riksdagens lokaler för tidigare riksdagsledamöter som har ett särskilt behov av tillträde på grund av ett uppdrag med anknytning till riksdagens verksamhet. Eftersom det bedömdes vara svårt att överblicka alla situationer föreslogs också att det skulle införas en ventil som gör det möjligt för förvaltningen att besluta om tillträde för tidigare riksdagsledamöter om det annars finns särskilda skäl.

Promemorian behandlades på riksdagsstyrelsens sammanträde den 15 juni 2022 (protokoll från riksdagsstyrelsens sammanträde 2021/22:7). Riksdagsstyrelsen, som antog promemorians övriga förslag, beslutade att återförvisa frågan om en begränsning av tillträdet till riksdagens lokaler för tidigare riksdagsledamöter till Riksdagsförvaltningen.

Pågående arbete

2023 års riksdagsutredning – stödet till det parlamentariska arbetet och ledamotskapet m.m.

Den parlamentariska kommittén, 2023 års riksdagsutredning, hade i uppdrag att bl.a. se över frågan om rätt till tillträde till riksdagens lokaler för tidigare riksdagsledamöter och överväga behovet av ändrade föreskrifter.

I sitt betänkande Ledamoten i fokus – stödet till det parlamentariska arbetet och ledamotskapet (2024/25:URF1 s. 360 f.) konstaterar kommittén att den tillträdesrätt som gäller i dag har tillämpats under lång tid och finns av gammal hävd. Det måste därför finnas starka skäl för att kunna motivera en begränsning av tillträdesrätten. Vidare konstaterar kommittén att tillträdesrätten är förenad med vissa praktiska begränsningar som kan fungera i säkerhetshöjande syfte; tidigare ledamöter måste t.ex. släppas in av en skyddsvakt och gå igenom en säkerhetskontroll vid inpasseringen. Samtidigt

beaktas att omsättningen av riksdagsledamöter har ökat under senare tid och att den genomsnittliga tjänstgöringstiden för ledamöterna har minskat. Mot bakgrund av det redovisade, och med beaktande av ledamotsuppdragets speciella karaktär, anser kommittén att den tillträdesrätt som gäller i dag ska fortsätta att gälla för tidigare ledamöter som har utövat uppdraget som ledamot under minst en valperiod, eller under en motsvarande sammanhängande tidsperiod. Kommittén lyfter även fram frågan om att överväga behovet av en uppförandekod för tidigare ledamöter som har rätt till tillträde till riksdagens lokaler. En sådan uppförandekod, som t.ex. tillämpas inom Europaparlamentet för tidigare ledamöter för att minska risken för lobbyism, skulle enligt kommittén exempelvis kunna upprättas i form av en överenskommelse mellan talmannen och gruppledarna.

Kommittén föreslår avslutningsvis att vissa långvariga ersättare ska omfattas av samma rätt till tillträde till riksdagens lokaler som tidigare ordinarie ledamöter (rätten för tidigare ersättare för riksdagsledamöter att få tillträde till riksdagens lokaler har tidigare tagits bort).

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 september 2026.

Betänkandet bereds av riksdagsstyrelsen som förväntas överlämna en framställning till riksdagen under våren 2026.

Utskottets ställningstagande

Utskottet noterar att frågan om rätt till tillträde till riksdagens lokaler för tidigare ledamöter nyligen utretts och att frågan senast behandlades av 2023 års riksdagsutredning i betänkandet Ledamoten i fokus – stödet till det parlamentariska arbetet och ledamotskapet. Betänkandet bereds för närvarande och det arbetet bör enligt utskottet inte föregripas. Mot den bakgrunden finner utskottet inte skäl att ta något initiativ till att avskaffa eller begränsa rätten för tidigare ledamöter att få tillträde till riksdagens lokaler. Motionen avstyrks.

Resebidrag för besök i riksdagen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om riksdagens resebidrag till skolor.

Motionen

Laila Naraghi (S) begär i motion 2025/26:1877 tillkännagivanden till riksdagsstyrelsen om att riksdagens resebidrag till skolor ska ses över så att skolor i hela landet har möjlighet att besöka riksdagen (yrkande 1), att skolor som använder sig av valkretsens ledamöter också kan få del av resebidrag (yrkande 2) och att fler skolor ska kunna besöka riksdagen (yrkande 3) samt

ett tillkännagivande till riksdagsstyrelsen om att öka anslaget till riksdagens resebidrag till skolor med målet att fler skolor ska kunna besöka riksdagen (yrkande 4). Motionären framhåller att det är viktigt för allmänheten, och även för ungdomar, att besöka riksdagen och ta del av riksdagens verksamhet. Riksdagens roll och uppgifter bör, enligt motionären, vara en självklar del av skolundervisningen och alla elever borde få chansen att komma till riksdagen oavsett var i Sverige de bor. Motionären anser att dagens stöd är långtifrån tillräckligt. En förutsättning för stöd är också att den som guidar är en tjänsteman och inte en riksdagsledamot. Elever som får möta lokala företrädare går därmed miste om stödet. Utformningen av stödet gör det också svårt att planera och genomföra besöket, särskilt för skolor långt ifrån Stockholm. Enligt motionären är det angeläget att dagens resebidragssystem för skolor ses över så att fler får chansen att besöka riksdagen och så att skolor som använder sig av valkretsens ledamöter inte diskvalificeras när det gäller stöd.

Gällande ordning

För att underlätta besök till riksdagen för skolor med lång resväg till Stockholm kan gymnasieskolor söka resebidrag för att finansiera sina resekostnader. Förutsättningarna för att beviljas resebidrag regleras i riksdagsstyrelsens föreskrift och allmänna råd (RFS 2015:7) om resebidrag för studiebesök hos Sveriges riksdag för studerande på gymnasienivå.

De senaste åren har antalet beviljade ansökningar minskat och det beror framför allt på att kostnaderna för resor har ökat samtidigt som budgetmedlen varit oförändrade sedan 2016. Mot bakgrund av detta beslutade riksdagen under 2024 att höja budgeten för resebidrag fr.o.m. 2025. För att bättre nyttja avsatta medel har förvaltningen även gjort en översyn av handläggningen av resebidrag (Riksdagsförvaltningens årsredovisning för verksamhetsåret 2024, 2024/25:RS1).

I budgetpropositionen för 2026 (prop. 2025/26:1 utg.omr. 1) nämndes det höjda resebidraget från 2025 och för att möjliggöra att ännu fler skolor ska kunna få del av resebidraget och göra studiebesök i riksdagen föreslogs att ytterligare 1 000 000 kronor skulle avsättas för resebidrag till skolor. Förslaget godkändes av riksdagen (bet. 2025/26:KU1, rskr. 2025/26:84–91).

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet behandlade våren 2025 ett motionsyrkande om att öka resebidragen för gymnasieklassers besök i riksdagen (bet. 2024/25:KU14). Motionen avstyrktes med hänvisning till att frågan avser Riksdagsförvaltningens verksamhet och att beslutanderätten i första hand ligger hos Riksdagsförvaltningens ledning.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vidhåller sitt ställningstagande att frågor om resebidrag för gymnasieklassers besök i riksdagen avser Riksdagsförvaltningens verksamhet och att beslutanderätten i första hand ligger hos Riksdagsförvaltningens ledning. Utskottet noterar att Riksdagsförvaltningen har gjort en översyn av handläggningen av resebidrag för att bättre utnyttja avsatta medel. Vidare noterar utskottet att riksdagen beslutat att höja budgeten för resebidrag fr.o.m. 2025 och att ytterligare medel för resebidrag till skolor avsatts för 2026 så att fler skolor ska kunna göra studiebesök i riksdagen. Mot den bakgrunden avstyrks motionsyrkandena.

Öppen licensiering av riksdagens information

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om öppen licensiering av riksdagens information.

Motionen

I motion 2025/26:1539 begär Niels Paarup-Petersen (C) ett tillkännagivande till riksdagsstyrelsen om att fotografier och annan upphovsrättsligt skyddad information som skapats hos riksdagen görs fritt tillgänglig under den öppna licens (i huvudsak CC BY 4.0) som Myndigheten för digital förvaltning rekommenderar. Motionären framhåller att riksdagens pressbilder endast får användas i sammanhang där riksdagen och riksdagens arbete beskrivs. De får inte användas i reklam eller marknadsföring och inte heller ändras mer än vad användningen kräver. Motionären anser att begränsningen strider mot Myndigheten för digital förvaltnings rekommendation om öppna licenser och immaterialrätt. Begränsningarna gör att pressbilderna inte får önskvärd spridning och att de i många fall inte kan användas för att illustrera information om exempelvis riksdagsledamöter eller i andra syften för att sprida kunskap vidare. Det är, enligt motionären, rimligt att Sveriges högsta beslutande organ följer samma rekommendationer som myndigheterna rekommenderas att använda.

Gällande ordning

Lagen (2022:818) om den offentliga sektorns tillgängliggörande av data genomför Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/1024 av den 20 juni 2019 om öppna data och vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn (det s.k. öppna data-direktivet).

Lagen om den offentliga sektorns tillgängliggörande av data syftar till att främja den offentliga sektorns tillgängliggörande av data för vidareutnyttjande, särskilt i form av öppna data, under förutsättning att krav på

informationssäkerhet och skydd av personuppgifter kan upprätthållas och att det inte innebär risker för Sveriges säkerhet (1 kap. 1 §). Lagen gäller inte för data som tredje man innehar rätt till enligt lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk (1 kap. 10 §).

Data ska tillgängliggöras för vidareutnyttjande i enlighet med vissa krav som uppställs och som avser bl.a. format för tillgängliggörandet (2 kap. 1–4 §§). En myndighet får ställa villkor för att tillgängliggöra data för vidareutnyttjande bara om det är motiverat av ett allmänintresse (2 kap. 5 §). Ett villkor ska vara objektivt, proportionerligt och icke-diskriminerande för jämförbara slag av vidareutnyttjande. Ett villkor får inte begränsa konkurrensen eller i onödan inskränka möjligheterna att vidareutnyttja data.

I fråga om villkor för vidareutnyttjande framhöll regeringen vid lagens tillkomst att utövandet av en immateriell rättighet bör betraktas som ett allmänintresse och att villkor för vidareutnyttjande kan utfärdas i form av en licens (prop. 2021/22:225 s. 43 f.). Vidare konstaterades att det ofta sker när de data som tillgängliggörs omfattas av en immateriell rättighet. Det kan då vara motiverat att skydda den immateriella rättigheten genom att ställa villkor om att det informationsbärande innehållet inte får ändras eller att vidareutnyttjaren ska ange källa eller upphovsman. Till skillnad från vissa remissinstanser ansåg regeringen att ytterligare detaljföreskrifter, exempelvis om standardiserade licenser, inte bör införas i lagen. Regeringen framhöll att strävan efter en mer enhetlig användning av licenser i stället är ett arbete som bör bedrivas på myndighetsnivå. Regeringen konstaterade att Myndigheten för digital förvaltning har en viktig roll i det arbetet och att myndigheten tillsammans med Patent- och registreringsverket har tagit fram en rekommendation om öppna licenser och immaterialrätt som kompletterar det s.k. öppna data-direktivet. Vägledningen utgör ett riktmärke för myndigheter och offentliga företag i deras arbete med licenser för öppna data.

På riksdagens webbplats finns pressbilder från riksdagen och riksdagens arbete. På varje riksdagsledamot finns t.ex. en högupplöst bild som kan laddas ned och får användas. Därutöver finns pressbilder från aktuella debatter, viktigare händelser och evenemang samt på Riksdagshuset, talmännen, riksdagsdirektören och riksdagsstyrelsen. I anslutning till pressbilderna finns på riksdagens webbplats information om bildrättigheter. Det anges bl.a. att pressbilderna endast får användas i sammanhang där riksdagen och riksdagens arbete beskrivs. De får inte användas i reklam eller marknadsföring.

Riksdagsförvaltningen planerar att under 2026 påbörja ett arbete med att bl.a. se över frågan om användningen av öppna licenser såsom Creative Commons.

Utskottets ställningstagande

Utskottet finner inte skäl att ta något sådant initiativ om öppna licenser som motionären efterfrågar. Utskottet noterar att Riksdagsförvaltningen under

2026 planerar att påbörja ett arbete med att bl.a. se över frågan om användningen av öppna licenser. Motionen avstyrks.

Riksdagsförvaltningens verksamhet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om Riksdagsförvaltningens verksamhet.

Motionerna

Driftvärn i Sveriges riksdag

Björn Söder (SD) begär i motion 2025/26:290 ett tillkännagivande till riksdagsstyrelsen om att åtgärder bör vidtas skyndsamt i syfte att förbereda återupprättande av driftvärn i Sveriges riksdag. Motionären hänvisar till att Försvarsberedningen i sin rapport Kraftsamling (Ds 2023:34) skriver att ”i uppbyggnaden av en ny beredskapsorganisation med uppgift att utföra nybyggnads-, reparations- och röjningsarbeten för totalförsvaret bör även, inom verksamheter där så befins lämpligt, återupprättande av en organisation liknande driftvärnet övervägas”. Några av motionärens exempel på åtgärder som kan vara lämpliga att vidta är att förbereda förvaringsutrymmen såsom kassun för förvaring av vapen och ammunition samt förråd för förvaring av övrig materiel.

Minnesrum o.d.

Ida Karkiainen (S) begär i motion 2025/26:913 ett tillkännagivande till riksdagsstyrelsen om att ett minnesmärke över Agda Rössel bör inrättas i riksdagens lokaler. Motionären framhåller att Agda Rössel var en svensk diplomat, politiker och samhällsengagerad pionjär samt världens första kvinnliga FN-ambassadör. Trots Agda Rössels betydelsefulla gärning är hon, enligt motionären, fortfarande relativt okänd för många, och det finns få platser där hennes namn lyfts fram. Motionären anser att ett minnesmärke i riksdagens lokaler skulle vara ett värdigt sätt att synliggöra hennes bidrag till Sveriges moderna historia och till den internationella diplomatin. Det skulle också ha stor symbolisk betydelse för jämställdhet, diplomatiskt ledarskap, och kvinnors roll i utrikespolitiken.

Marie-Louise Hänel Sandström m.fl. (M) begär i motion 2025/26:1056 ett tillkännagivande till riksdagsstyrelsen om att införskaffa porträtt på Sveriges statschef till Sveriges riksdag i samband med hans 80-årsdag. Motionärerna anför bl.a. att det finns mycket vacker konst och många porträtt i Sveriges riksdag men att det saknas porträtt på Sveriges statschef. Motionärerna uppmärksammar att kung Carl XVI Gustaf fyller 80 år den 30 april 2026 och

menar att det vore ett ypperligt tillfälle att fira detta jubileum och införskaffa minst ett sådant porträtt.

Morgan Johansson (S) begär i motion 2025/26:2517 ett tillkännagivande till riksdagsstyrelsen om inrättande av en särskild minnesplats i riksdagen för att hedra Dag Hammarskjöld och hans gärning. Motionären anför bl.a. att Sveriges riksdag sedan ett antal år tillbaka har ett särskilt minnesrum för svenskar som utmärkt sig för heroiska insatser på olika sätt. Här hyllas bl.a. de svenska diplomaterna Raoul Wallenberg, Harald Edelstam och Folke Bernadotte. Motionärens uppfattning är att Dag Hammarskjöld också är väl förtjänt av en plats i den kretsen. Han stärkte FN, stod upp för folkrätten och betraktas än i dag som en av Sveriges mest uppskattade och imponerande statsmän. Hans livsgärning får inte glömmas.

I motion 2025/26:1058 begär Gudrun Brunegård (KD) ett tillkännagivande till riksdagsstyrelsen om att ett lämpligt utrymme i riksdagen ska berikas med exempel på Dag Hammarskjölds fotokonst. Motionären framhåller att Dag Hammarskjöld var en skicklig fotograf. När det nu närmar sig 65 år sedan hans död anser motionären att det kunde vara lämpligt att riksdagen överväger att införskaffa några av Dag Hammarskjölds fotografiska verk för placering på lämplig plats, t.ex. i anslutning till Dag Hammarskjölds rum som tidigare inrättats.

Jamal El-Haj (-) begär i motion 2025/26:1041 ett tillkännagivande till riksdagsstyrelsen om att uppmärksamma nakbadagen. Motionären anför att al-nakba, eller nakbadagen, ”den stora katastrofen”, var flykten och fördrivningen av invånare från de områden i Palestina som kom att bilda en del av staten Israel efter 1948 års arabisk-israeliska krig. Motionären anför vidare att det i dag finns omkring 9 000 personer i Sverige födda i Palestina och att ännu fler har palestinska rötter. Den årliga minnesstunden för det armeniska folkmordet kan stå som förebild.

Gällande ordning m.m.

Enligt 14 kap. 2 § riksdagsordningen (RO) är det Riksdagsförvaltningens uppgift att ge stöd till arbetet i kammaren, utskotten och EU-nämnden samt bistå riksdagens ledamöter och organ med sakuppgifter för riksdagsarbetet. Enligt 1 § lagen (2011:745) med instruktion för Riksdagsförvaltningen ska förvaltningen tillhandahålla resurser och service för talmannens, kammarens, utskottens och övriga riksdagsorgans verksamhet samt för riksdagsledamöterna och partikanslierna. Riksdagsförvaltningen leds av en styrelse som ansvarar för verksamheten (4 kap. 4 § RO samt 8 och 9 §§ lagen med instruktion för Riksdagsförvaltningen). Riksdagsstyrelsen består av talmannen som ordförande och tio andra ledamöter som riksdagen väljer inom sig för en valperiod (tilläggsbestämmelse 4.4.1 RO). Riksdagsdirektören är chef för Riksdagsförvaltningen, och ansvarar för den löpande verksamheten enligt styrelsens direktiv (18 § lagen med instruktion för Riksdagsförvaltningen). Riksdagsstyrelsen utser ett råd (ledamotsrådet) som tillsammans med

riksdagsdirektören ska bereda ledamotsnära frågor (14 och 15 §§ lagen med instruktion för Riksdagsförvaltningen). I ledamotsrådet ska det ingå en representant för varje partigrupp.

För att uppmärksamma att det hade gått 60 år sedan Dag Hammarskjölds död hölls ett minnesseminarium i riksdagen hösten 2021. I anslutning till seminariet invigdes ett sammanträdesrum i Riksdagshuset som fick namnet Dag Hammarskjölds rum.

Tidigare riksdagsbehandling

Konstitutionsutskottet har i tidigare betänkanden behandlat motionsyrkanden med förslag som på olika sätt rör Riksdagsförvaltningens verksamhet och riksdagens lokaler. Utskottet har avstyrkt motionerna med hänvisning till att beslutanderätten i dessa frågor i första hand ligger hos Riksdagsförvaltningens ledning. Utskottet har i det sammanhanget påmint om de kanaler som finns för att framföra synpunkter till Riksdagsförvaltningens ledning, exempelvis ledamotsrådet (se bl.a. bet. 2012/13:KU17, bet. 2014/15:KU6, bet. 2016/17:KU18, bet. 2017/18:KU27, bet. 2018/19:KU22, bet. 2019/20:KU9, bet. 2021/22:KU35, bet. 2022/23:KU18 och bet. 2023/24:KU14). Av samma skäl avstyrkte utskottet även våren 2025 flera motionsyrkanden som rörde Riksdagsförvaltningens verksamhet och utskottet noterade också att det sedan 2021 finns en porträttmedaljong av Sveriges konung utanför finansutskottets sessionssal (bet. 2024/25:KU14). Sverigedemokraterna reserverade sig.

Utskottets ställningstagande

Motionerna tar upp frågor som på olika sätt avser Riksdagsförvaltningens verksamhet. Beslutanderätten i dessa frågor ligger i första hand hos Riksdagsförvaltningens ledning. När det gäller porträtt av statschefen i riksdagen noterar utskottet att det sedan 2021 finns en porträttmedaljong av Sveriges konung utanför finansutskottets sessionssal. Vidare noterar utskottet när det gäller minnet av Dag Hammarskjöld att ett sammanträdesrum i Riksdagshuset har fått namnet Dag Hammarskjölds rum och invigdes 2021. Utskottet vill, liksom vid tidigare behandling av liknande motionsyrkanden, påminna om de kanaler som finns för att framföra synpunkter till Riksdagsförvaltningens ledning, exempelvis ledamotsrådet. Motionsyrkandena avstyrks.

Reservationer

1. Insyn i registret över riksdagsledamöternas ekonomiska intressen, punkt 10 (S, V)

av Jennie Nilsson (S), Hans Ekström (S), Mirja Räihä (S), Per-Arne Håkansson (S), Jessica Wetterling (V) och Peter Hedberg (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3721 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkande 11.

Ställningstagande

I en demokrati är förtroendet mellan folkvalda och medborgare avgörande. Transparens är det starkaste skyddet mot korruption, jäv och otillbörlig påverkan. Riksdagens ekonomiska register över ledamöternas aktieinnehav, styrelseuppdrag och andra ekonomiska intressen bör därför göras mer lättillgängligt. Registret är offentligt och kan begäras ut men trösklarna bör sänkas ytterligare genom att uppgifterna publiceras på riksdagens webbplats.

2. Riksdagsledamöternas ekonomiska villkor, punkt 11 (V)

av Jessica Wetterling (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:2790 av Jessica Wetterling m.fl. (V) yrkandena 5 och 6 samt avslår motionerna

2025/26:342 av Bo Broman och Eric Westroth (båda SD),

2025/26:700 av Cecilia Rönn (L),

2025/26:3066 av Markus Wiechel (SD) yrkandena 3 och 4 samt

2025/26:3076 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Riksdagsledamöternas höga arvoden riskerar att skapa en förtroendeklyfta mellan de folkvalda ledamöterna och de människor de representerar. Arvodet måste vara tillräckligt högt för att så många som möjligt ska kunna tänka sig att ställa upp på ett riksdagsuppdrag och för att lagstiftare ska vara omutbara och inte påverkas av ekonomiska hänsyn i sitt beslutsfattande. Arvodets storlek bör motsvara ett prisbasbelopp per månad. Utöver det bör de extra arvoden som betalas ut för olika uppdrag som är direkt knutna till riksdagsarbetet avskaffas. Om arbetsuppgifterna fördelas inom partigrupperna så att arbetsbördan blir densamma för alla kan extraarvodena avskaffas. Riksdagsstyrelsen bör återkomma med förslag som innebär att nivån på riksdagsledamöternas grundarvode binds till ett prisbasbelopp per månad och att extra ersättningar för uppdrag direkt knutna till riksdagsarbetet avskaffas.

3. Översyn av förtroendevaldas villkor m.m., punkt 12 (C)

av Fredrik Lindstål (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3583 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 19 och
avslår motionerna

2025/26:1406 av Ann-Sofie Lifvenhage (M) och
2025/26:1663 av Carl Nordblom (M).

Ställningstagande

Det är viktigt för det demokratiska arbetet att riksdagens ledamöter regelbundet sammanträder på plats i Stockholm. Men arbetet i den egna valkretsen är samtidigt en stor och viktig del av riksdagsuppdraget. Coronapandemin visade att det finns stora möjligheter till större flexibilitet i fråga om arbetsformerna utan att det demokratiska arbetet blir lidande. Större möjligheter att kombinera förtroendeuppdraget med familjeliv skulle vidare uppmuntra och underlätta för fler att söka sig till sådana uppdrag. Riksdagsstyrelsen bör därför låta genomföra en översyn av förtroendevaldas villkor i detta avseende och sedan lämna rekommendationer som syftar till att underlätta för fler att kombinera förtroendeuppdrag med arbete, familj och barn.

4. Tillgänglighet i riksdagen, punkt 13 (V, MP)

av Jessica Wetterling (V) och Jan Riise (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3534 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP, M, L, S, C, SD, KD, V).

Ställningstagande

Tillgängligheten i riksdagen är inte den bästa. Det förekommer bl.a. att hissar är ur funktion eller att information om tillgängligheten med t.ex. hörslingor i olika rum inte stämmer. För riksdagens trovärdighet i funktionsrättsfrågor är det avgörande att de egna lokalerna är tillgängliga för alla, oavsett funktionalitet. Ambitionen måste vara hög även om riksdagens hus är gamla. Det bör därför införas en rutin som innebär att riksdagens lokalansvariga regelbundet, exempelvis en gång per år, genomför en översyn av tillgängligheten, föreslår förbättringar och tillgängliggör information om det aktuella läget i samtliga lokaler. Det vore också önskvärt att det på riksdagens bekostnad finns möjlighet att anlita teckenspråkstolk till stora arrangemang som t.ex. den årligt återkommande funktionsrättsriksdagen.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2025/26

2025/26:152 av Eric Palmqvist (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att låta utarbета ett regelverk för donationer av den svenska flaggan från riksdagens ledamöter till allmänheten och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att låta utarbета ett regelverk för donation av den svenska flagga som vajat på Riksdagshusets tak till allmänheten och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

2025/26:153 av Eric Palmqvist (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om hörselskadades inkludering i den politiska debatten genom att betrakta teckenspråkstolkning av i kammaren förekommande debatter som normalfallet och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

2025/26:276 av Björn Söder (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avlägsna EU-flaggan i plenisalen och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

2025/26:286 av Björn Söder (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta ett särskilt utskott för frågor som rör artificiell intelligens (AI) och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

2025/26:288 av Björn Söder och Eric Palmqvist (båda SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återinföra riksmötets högtidliga öppnande i Rikssalen och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

2025/26:289 av Björn Söder och Eric Palmqvist (båda SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheterna att göra om Villa Bonnier till talmannens bostad och representationslokal och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:290 av Björn Söder (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att åtgärder bör vidtas skyndsamt i syfte att förbereda återupprättande av driftvärn i Sveriges riksdag och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

2025/26:295 av Björn Söder (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om placering i plenisalen och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

2025/26:342 av Bo Broman och Eric Westroth (båda SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om avgångsregler för riksdagsledamöter och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

2025/26:475 av Rashid Farivar och Staffan Eklöf (båda SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om införandet av en lojalitetsförsäkran för riksdagsledamöter och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

2025/26:700 av Cecilia Rönn (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tydligare regler och bättre kontroll vid behov av övernattningsbostad och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

2025/26:813 av Marie-Louise Hänel Sandström m.fl. (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att åter öppna det högtidliga riksmötet för Sveriges riksdag i Rikssalen i Kungliga slottet och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

2025/26:913 av Ida Karkiainen (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett minnesmärke över Agda Rössel bör inrättas i riksdagens lokaler och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

2025/26:1041 av Jamal El-Haj (-):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppmärksamma nakbadagen och ge riksdagsstyrelsen i uppdrag att se till att ett sådant arrangemang genomförs och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

2025/26:1056 av Marie-Louise Hänel Sandström m.fl. (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införskaffa porträtt på Sveriges statschef H.M. Konung Carl XVI Gustaf till Sveriges

riksdag i samband med hans 80-årsdag och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

2025/26:1058 av Gudrun Brunegård (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att berika lämpligt utrymme i riksdagen med exempel på Dag Hammarskjölds fotokonst och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

2025/26:1092 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa den allmänna motionstiden och i stället införa en motionsrätt som gäller året runt och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

2025/26:1406 av Ann-Sofie Lifvenhage (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att göra en översyn av riksdagsledamöters förutsättningar att resurseffektivt och tidseffektivt utveckla arbetet i Sveriges riksdag och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

2025/26:1436 av Markus Selin (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta ett nytt och ständigt utskott i riksdagen för hantering av data- och digitaliseringsfrågor och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

2025/26:1524 av Emma Ahlström Köster (M):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att undersöka möjligheten att riksdagen uttalar att hot, hat och förföljelse mot förtroendevalda och offentligt anställda med myndighetsutövning samt mot minoriteter är en direkt attack mot demokratin och inte får tolereras och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

2025/26:1539 av Niels Paarup-Petersen (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fotografier och annan upphovsrättsligt skyddad information som skapats hos riksdagen bör göras fritt tillgänglig under den av Myndigheten för digital förvaltning rekommenderade öppna licensen (i huvudsak CC BY 4.0) och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

2025/26:1542 av Alireza Akhondi (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett förbud mot riktkarlssystemet i riksdagsordningen och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

2025/26:1549 av Alireza Akhondi (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppdra åt talmannen att tillsammans med partierna utreda en ny modell för hur enskilda motioner hanteras och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

2025/26:1624 av Magnus Manhammar m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att inrätta ett omställningsutskott i riksdagen och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

2025/26:1663 av Carl Nordblom (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att riksdagens ledamöter under sommaruppehållet tjänstgör en period inom totalförsvaret eller andra samhällsviktiga områden och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

2025/26:1689 av Margareta Cederfelt (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga ledamöters placering i kammaren och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

2025/26:1877 av Laila Naraghi (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över riksdagens resebidrag till skolor, så att skolor i hela landet har möjlighet att besöka riksdagen, och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över riksdagens resebidrag till skolor, så att skolor som använder sig av valkretsens ledamöter också kan få del av resebidrag, och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över riksdagens resebidrag till skolor, med målet att fler skolor ska kunna besöka riksdagen, och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka anslaget till riksdagens resebidrag till skolor, med målet att fler skolor ska kunna besöka riksdagen, och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

2025/26:1992 av Sten Bergheden och Johanna Rantsi (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vidta åtgärder som stärker tryggheten och säkerheten runt Riksdagshuset och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2517 av Morgan Johansson (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta en särskild minnesplats i riksdagen för att hedra Dag Hammarskjöld och hans gärning och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

2025/26:2557 av Mattias Eriksson Falk och Roger Hedlund (båda SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta ett utskott för kommunala och regionala frågor och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

2025/26:2767 av Catarina Deremar (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör införas en tidsbegränsning vid regeringsförklaringen vid riksmötets öppnande och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

2025/26:2790 av Jessica Wetterling m.fl. (V):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att riksdagsstyrelsen bör återkomma med förslag om att binda nivån på riksdagsledamöternas grundarvode till 100 procent av ett prisbasbelopp per månad och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att riksdagsstyrelsen bör se över hur de extra ersättningar som finns för uppdrag direkt knutna till riksdagsarbetet kan avskaffas och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

2025/26:3066 av Markus Wiechel (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att minska antalet riksdagsutskott och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om resepolicy för ledamöter och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ledamöters medel för enskilda utrikesresor och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

2025/26:3076 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av reglementet kring övernattningslägenheter och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten till ett nytt tvådelat arvodessystem för riksdagsledamöter

där en del grundar sig på arbetsbelastning och den andra ligger fast, och detta tillkännager riksdagen för riksdagsstyrelsen.

2025/26:3083 av Markus Wiechel och Bo Broman (båda SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om riksdagsledamöternas placering i kammaren och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

2025/26:3085 av Markus Wiechel (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att föra statistik i riksdagens utskott och i EU-nämnden och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

2025/26:3120 av Kjell-Arne Ottosson (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att riksdagen automatiskt ska behandla rekommendationer från Nordiska rådet och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

2025/26:3123 av Ingemar Kihlström (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheterna att förbjuda manifestationer och demonstrationer i området mellan riksdagshuset och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3255 av Camilla Brunsberg och Marlène Lund Kopparklint (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att riksdagens högtidliga öppnande bör återföras till Rikssalen på Stockholms slott, i en ceremoni som knyter an till vår historia och stärker både monarkin och demokratin, och detta tillkännager riksdagen för riksdagsstyrelsen.

2025/26:3492 av Joar Forssell (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att synliggöra Natoflaggan i och kring riksdagen och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

2025/26:3534 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP, M, L, S, C, SD, KD, V):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra regelbundna översyner av tillgängligheten i riksdagens lokaler och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

2025/26:3583 av Muharrem Demirok m.fl. (C):

19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att förtroendevalda måste få bättre möjligheter att kombinera förtroendeuppdrag med arbete och familjeliv och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

2025/26:3611 av Helene Odenjung (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjligheten för tidigare riksdagsledamöter att erhålla ett s.k. veterankort bör avskaffas eller kraftigt begränsas och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

2025/26:3721 av Jennie Nilsson m.fl. (S):

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka transparensen kring riksdagens ekonomiska register och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.